

Monitor de Bibliotheek op school

Landelijke analyse informatievaardigheden

Aandacht voor informatievaardigheden op basisscholen neemt toe

In het basisonderwijs is het aantal scholen met een specifieke verantwoordelijke voor informatievaardigheden de afgelopen vier jaar iets toegenomen. Leerkrachten van groep 5-8 zijn tussen 2014 en 2015 veel vaker expliciet aandacht gaan geven aan informatievaardigheden, maar sinds 2015 is hier niet veel meer in veranderd. Een groot deel van de didactische middelen lijkt in 2017 iets minder vaak ingezet dan twee jaar geleden. Voor leerlingen zijn boeken minder belangrijk geworden als bron van informatie en het internet via de smartphone belangrijker. Verder valt op dat leerlingen iets vaker controleren wie iets op internet heeft gezet, maar daarbij controleren ze minder vaak hoe oud de informatie is.

Op vmbo-scholen in de Monitor zijn de ontwikkelingen in de afgelopen drie jaar beperkt, zowel voor docenten als voor leerlingen. Wel is duidelijk dat leerlingen in de loop van de jaren minder vaak hun informatie opzoeken op een computer of tablet, en vaker op hun telefoon.

Oudere leerlingen zoeken informatie (nog) vaker op internet

Zowel op de basisschool als op het vmbo zeggen leerlingen in hogere leerjaren vaker dat zij de informatie die zij zoeken, bijvoorbeeld voor een werkstuk, zoeken op internet en minder vaak in een boek. Dit stijgt de afgelopen leerjaren gestaag. In het algemeen worden oudere leerlingen ook 'informatievaardiger'. Ze zoeken in de hogere leerjaren van het basisonderwijs en het voortgezet onderwijs bijvoorbeeld vaker met meerdere zoekwoorden op het internet.

Jongens zeggen informatie vaker zonder hulp te kunnen vinden, meisjes gebruiken meer bronnen en geven informatie vaker in eigen woorden weer

Zowel in het basisonderwijs als in het voortgezet onderwijs lijkt de informatievaardigheid van meisjes op veel punten wat groter dan die van jongens. Meisjes gebruiken bronnen zoals boeken vaker voor het vinden van informatie dan jongens. Daarnaast vragen meisjes vaker aan anderen waar zij informatie kunnen vinden, schrijven vooraf vaker op wat zij al weten en geven achteraf informatie vaker in eigen woorden weer dan jongens. Wel zeggen jongens iets vaker te controleren wie informatie wanneer op internet heeft gezet. Jongens zeggen vaker de informatie die zij zoeken 'altijd' zonder hulp te kunnen vinden dan meisjes. Deze verschillen gelden zowel voor het basisonderwijs als voor het vmbo.

Meer aandacht voor vaardigheden bij expliciete leerlijn op basisschool

Op basisscholen met een expliciete leerlijn informatievaardigheden, laten leerkrachten in het basisonderwijs de informatievaardigheden vaker en breder aan de orde komen. Leerlingen van leerkrachten die vaker aandacht geven aan informatievaardigheden, lukt het iets vaker zonder hulp de informatie te vinden die zij zoeken. Het aantal vmbo-docenten van scholen met een leerlijn informatievaardigheden of een mediaplan is in de Monitor vrij beperkt.

Colofon

Auteur

DESAN Research Solutions: Jonneke Heesterbeek, Jannes Hartkamp,

In opdracht van

KB Koninklijke Bibliotheek
Nationale bibliotheek van Nederland

Deze publicatie is mogelijk gemaakt door de samenwerking van Stichting Lezen en de Koninklijke Bibliotheek binnen het leesbevorderingsprogramma Kunst van Lezen.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag zonder voorafgaande toestemming van de auteurs en opdrachtgevers worden veeleelvoudigd of openbaar gemaakt.

Voorwoord

Sinds 2012 wordt de Monitor de Bibliotheek *op school* (MdBos) in het basisonderwijs uitgevoerd. In 2014 is daar de Monitor voor het voortgezet onderwijs bijgekomen, in 2015 de Monitor BoekStart in de kinderopvang. Deze monitor wordt, in opdracht van Kunst van Lezen (samenwerkingsverband tussen Stichting Lezen en de Koninklijke Bibliotheek), inhoudelijk samengesteld door onderwijsbureau Sardes en technisch uitgevoerd door onderzoeksbureau DESAN Research Solutions. Via een online rapportageportal, pdf's en een grafiekgenerator kunnen scholen en kinderopvanglocaties, gemeenten, provincies en bibliotheken hun eigen resultaten en de landelijke resultaten bekijken. Dit biedt hun de mogelijkheid om actief aan de slag te gaan met leesbevordering en informatievaardigheden. Daarnaast wordt door DESAN voor elk onderwijsniveau jaarlijks een landelijke analyse gerapporteerd die zich vooral richt op ontwikkelingen, verschillen tussen groepen leerlingen (bijvoorbeeld naar geslacht en leerjaar) en verbanden tussen leesbevorderingsactiviteiten en leesplezier en leesgedrag van leerlingen.

De vragenlijsten voor het basisonderwijs en voortgezet onderwijs bevatten specifieke vragen over informatievaardigheden. Sinds vorig jaar wordt hiervoor, in opdracht van de Koninklijke Bibliotheek, ook een landelijke analyse uitgevoerd. De resultaten van die analyse worden in dit rapport beschreven.

Amsterdam, juli 2018

Jonneke Heesterbeek
Jannes Hartkamp
DESAN Research Solutions

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	3
1 Inleiding	7
1.1 Achtergrond	7
1.2 Methode en respons	7
1.3 Leeswijzer	8
Selectie.....	8
Afronding	9
Significantie.....	9
2 Basisonderwijs - ontwikkelingen	11
2.1 Ontwikkelingen leesconsulenten	11
2.2 Ontwikkelingen leerkrachten	13
2.3 Ontwikkelingen leerlingen	17
3 Basisonderwijs - verschillen tussen groepen leerlingen.....	21
3.1 Leerjaar	21
3.2 Geslacht	24
4 Basisonderwijs - verbanden	27
4.1 Leerlijn, mediaplan en verantwoordelijke informatievaardigheden – verband met activiteiten leerkrachten	27
4.2 Leerlijn, mediaplan en verantwoordelijke informatievaardigheden – verband met antwoorden leerlingen	28
4.3 Activiteiten leerkrachten – verband met antwoorden leerlingen.....	29
5 VMBO - ontwikkelingen	31
5.1 Ontwikkelingen bibliotheekmedewerkers	31
5.2 Ontwikkelingen leerkrachten	34
5.3 Ontwikkelingen leerlingen	38
6 VMBO - verschillen tussen groepen leerlingen	43
6.1 Leerjaar	43
6.2 Geslacht	46
7 VMBO - verbanden	49
7.1 Verantwoordelijke informatievaardigheden en activiteiten medewerkers openbare bibliotheek – verband met activiteiten leerkrachten.....	49
7.2 Mediaplan, verantwoordelijke informatievaardigheden en activiteiten mediathecarissen en medewerkers openbare bibliotheek – verband met antwoorden leerlingen	50

1 Inleiding

1.1 Achtergrond

De Monitor de Bibliotheek *op school* - basisonderwijs en voortgezet onderwijs bevat een unieke schat aan data. De resultaten worden in verschillende rapportages (digitaal en in pdf) teruggekoppeld op het niveau van de deelnemende scholen, bibliotheken, gemeenten en provincies. Daarbij worden als referentie ook landelijke resultaten gepresenteerd. Bovendien worden op basis van een uitgebreide analyse van de data ook verdiepende landelijke rapportages samengesteld.

De vragenlijsten van de Monitor voor basisonderwijs en voortgezet onderwijs bevatten, sinds 2014, een reeks specifieke vragen over informatievaardigheden. De monitorcoördinatoren van de bibliotheken kunnen aangeven of deze vragen voor de betreffende school moeten worden gesteld. Voor deze vragen is een verdiepende landelijke analyse uitgevoerd, voor de metingen in het basisonderwijs en vmbo over 2014, 2015, 2016 en 2017. De analyse richt zich onder andere op ontwikkelingen bij scholen, leerkrachten en leerlingen en op verschillen tussen bijvoorbeeld jongens en meisjes en jongere en oudere leerlingen. Bij de analyse zijn de gegevens uit verschillende vragenlijsten gecombineerd.

1.2 Methode en respons

De data waarop deze landelijke analyse is gebaseerd, zijn afkomstig uit de laatste vier metingen die DESAN Research Solutions namens Kunst van Lezen en de Koninklijke Bibliotheek in het kader van de Monitor de Bibliotheek *op school* (MdBos) in het basisonderwijs en voortgezet onderwijs heeft uitgevoerd. De data wordt verkregen via online vragenlijsten die door drie doelgroepen worden ingevuld: leerlingen, docenten¹ en leesconsulenten/bibliotheekmedewerkers.

De monitorcoördinatoren van bibliotheken geven in de portal van de Monitor MdBos op welke scholen meedoen aan de monitor. Zij geven aan wie de bibliotheekmedewerker op de school is en nodigen deze uit om 1) een vragenlijst in te vullen en 2) aan te geven welke docenten gaan deelnemen aan het onderzoek bij de betreffende school. De bibliotheekmedewerkers en de docenten ontvangen een uitnodiging met een link naar de voor hen bestemde vragenlijst. Vervolgens ontvangt de docent of een leerlingcoördinator een link naar de vragenlijst voor de leerlingen. De docent of leerlingcoördinator zorgt er vervolgens voor dat (zo veel mogelijk) leerlingen de vragenlijst invullen.

De Monitor de Bibliotheek *op school* is zowel voor het basisonderwijs als het voortgezet onderwijs de afgelopen jaren enorm in volume gegroeid. Onderstaande tabel laat voor de afgelopen drie metingen eerst de respons per jaar per doelgroep zien en daaronder welk deel daarvan, op aangeven van de monitorcoördinator, ook de vragen over informatievaardigheden heeft gekregen (Tabel 1).

¹ In het basisonderwijs wordt de term leerkracht gebruikt.

Tabel 1 Aantal deelnemers MdBos per meting, 2014 - 2017

	2014	2015	2016	2017
Basisonderwijs				
Leerlingen (groep 5-8)	75.933	99.936	112.413	116.054
Docenten (groep 5-8)	4.496	5.907	6.766	7.340
Bibliotheekmedewerkers	1.001	1.272	1.447	1.506
<i>van wie Informatievaardigheden:</i>				
Leerlingen (groep 5-8)	56.820 (75%)	87.285 (87%)	93.314 (83%)	86.138 (74%)
Docenten (groep 5-8)	3.351 (75%)	5.188 (88%)	5.697 (84%)	5.462 (74%)
Bibliotheekmedewerkers	740 (74%)	1.119 (88%)	1.193 (82%)	1.157 (77%)
Voortgezet onderwijs				
Leerlingen	1.550	6.332	10.968	12.376
Docenten	101	363	674	837
Bibliotheekmedewerkers	13	36	47	59
<i>van wie Informatievaardigheden:</i>				
Leerlingen	1.304 (84%)	5.768 (91%)	9.126 (84%)	9801 (79%)
Docenten	81 (80%)	307 (85%)	576 (86%)	705 (84%)
Bibliotheekmedewerkers ²	13 (100%)	36 (100%)	47 (100%)	48 (81%)

1.3 Leeswijzer

In dit rapport worden de resultaten van de antwoorden op de vragen over informatievaardigheden van leerlingen, leerkrachten en leesconsulenten/bibliotheekmedewerkers geanalyseerd. Hoofdstuk 2 tot en met 4 betreffen het basisonderwijs, hoofdstuk 5 tot en met 7 het vmbo. Daarbij worden in Hoofdstuk 2 ontwikkelingen besproken voor de drie doelgroepen in de afgelopen drie meetjaren. In Hoofdstuk 3 worden vergelijkingen gemaakt tussen jongens en meisjes en de opeenvolgende leerjaren in het basisonderwijs. In Hoofdstuk 4 wordt gekeken naar verbanden tussen de gegevens van leesconsulenten (bijvoorbeeld of er een expliciete leerlijn informatievaardigheden is op school), de activiteiten van de leerkrachten en de antwoorden van de leerlingen. In Hoofdstuk 5, 6 en 7 komen vervolgens dezelfde onderwerpen voor het vmbo aan de orde.

Selectie

In de analyse zijn uitsluitend data meegenomen van de afgelopen vier metingen van scholen die deelnamen aan de vragen over informatievaardigheden, conform de

² De bibliotheekmedewerkers kregen tot en met 2016 de vragen over informatievaardigheden altijd.

opgave van de monitorcoördinator. De vragen worden in het basisonderwijs alleen gesteld voor groep 5 en hoger. Leerlingen uit lagere groepen zijn daarom overal buiten beschouwing gelaten.³ In het voortgezet onderwijs zijn alleen gegevens meegenomen voor het vmbo, exclusief praktijkonderwijs. Waar een nadere selectie is gemaakt, is dit aangegeven in de tekst.

Afronding

De cijfers in dit rapport zijn ongewogen. Alle percentages zijn afgerond tot hele getallen. Dientengevolge is de som van de percentages niet altijd exact 100. Tenzij anders vermeld, zijn respondenten die een bepaalde vraag niet hebben beantwoord ('weet niet/geen antwoord') niet meegenomen in de percentering.

Significantie

In het rapport genoemde verschillen (tussen metingen of tussen groepen binnen een meting) zijn significant⁴, tenzij anders wordt vermeld. Significant betekent dat een verschil waarschijnlijk niet toevallig is, oftewel dat een verschil niet wordt veroorzaakt door de toevallige marges ('betrouwbaarheidsintervallen') in elke uitkomst bij een onderzoek onder een steekproef.

³ Ook de relatief kleine groepen leerlingen en docenten 'middenbouw' en 'bovenbouw' zijn buiten beschouwing gelaten.

⁴ $p < .05$: de waarschijnlijkheid dat een gevonden verschil toevallig is, is kleiner dan 5 procent.

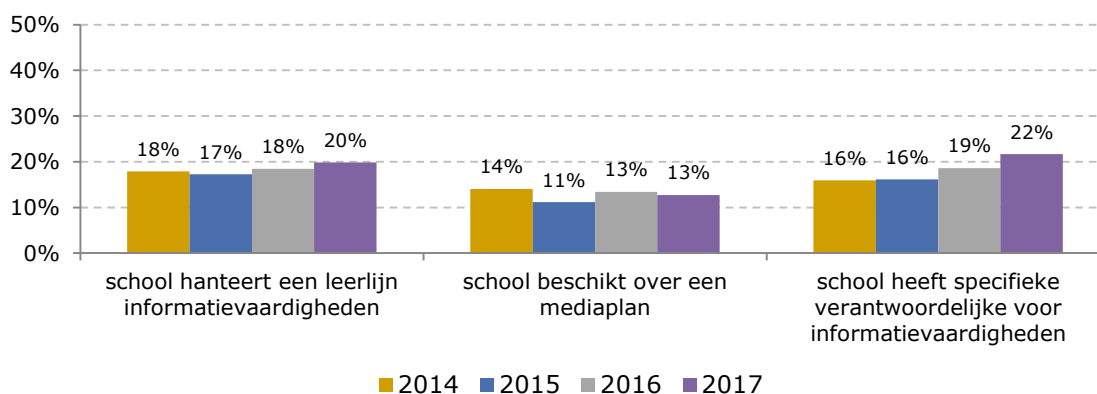
2 Basisonderwijs - ontwikkelingen

Het aantal scholen in het basisonderwijs met een specifieke verantwoordelijke voor informatievaardigheden is sinds 2014 toegenomen. Het aantal scholen waar leerkrachten van groep 5-8 recent scholing over informatievaardigheden hebben gevolgd is ook toegenomen, maar niet significant, net als het aantal scholen met een leerlijn. Leerkrachten van groep 5-8 zijn tussen 2014 en 2015 veel vaker expliciet aandacht gaan geven aan informatievaardigheden. Sinds 2015 is hier echter niet veel meer in veranderd. In het afgelopen jaar is er wel een stijging te zien in de aandacht die door leerkrachten wordt besteed aan het bekijken wat de kwaliteit van de gevonden informatie en het bedenken welke informatie gezocht moet worden. Een groot deel van de didactische middelen lijkt in 2017 iets minder vaak ingezet dan twee jaar geleden. Voor leerlingen zijn boeken minder belangrijk geworden als bron van informatie en het internet via de smartphone belangrijker. Verder valt op dat leerlingen iets vaker controleren wie iets op internet heeft gezet, maar daarbij controleren ze minder vaak of informatie niet te oud is.

2.1 Ontwikkelingen leesconsulenten

Een vijfde van de scholen hanteert, volgens de leesconsulent van de bibliotheek, een leerlijn informatievaardigheden, met expliciete doelen voor verschillende jaargroepen (20%). Dit is iets, niet significant, meer dan in 2016 (18%) Ruim een tiende van de scholen beschikt over een mediaplan (13%) en op bijna een vijfde van de scholen is iemand specifiek verantwoordelijk voor het onderwerp informatievaardigheden (22%). Op het laatste punt is er sprake van een stijging (Grafiek 1).⁵

Grafiek 1 Ontwikkelingen leerlijn, mediaplan en verantwoordelijke informatievaardigheden⁶

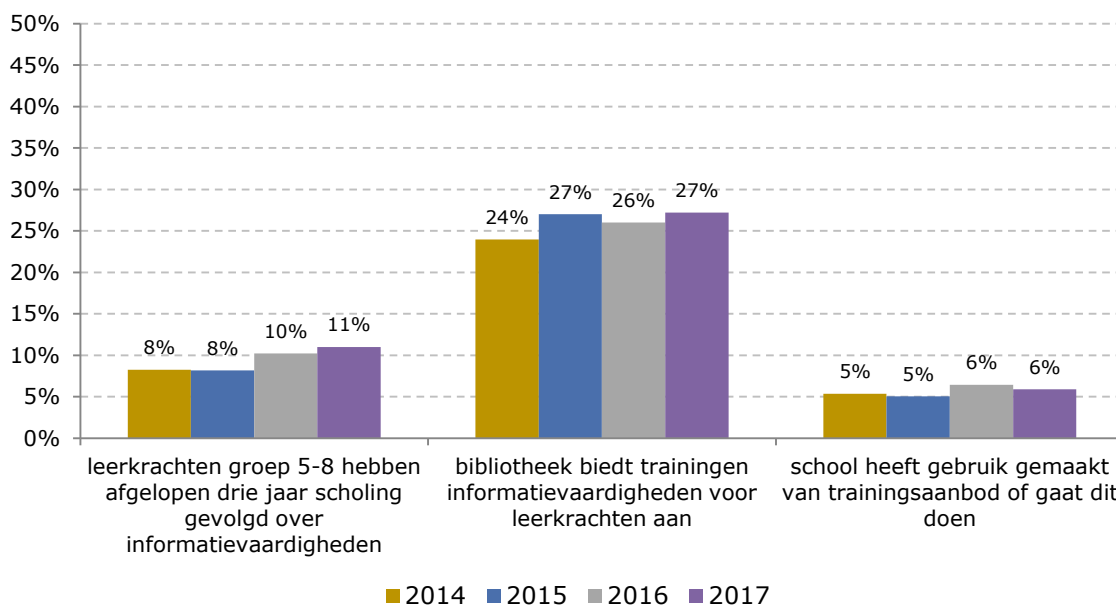

⁵ Verschillen in de resultaten zijn bij leesconsulenten veel minder snel significant dan bij leerkrachten en leerlingen, omdat het aantal respondenten bij leesconsulenten veel lager is (zie Tabel 1).

⁶ In elke meting kan ca. 10% van de leesconsulenten de vraag of de school een leerlijn hanteert niet beantwoorden. Deze 'missings' tellen niet mee in de percentering.

In 2017 hadden op elf procent van de scholen de leerkrachten van groep 5 en hoger de afgelopen drie jaar scholing gevolgd over informatievaardigheden. Dit is iets hoger dan in 2014 en 2015, maar niet significant. Ook het percentage scholen waar bibliotheken trainingen informatievaardigheden voor leerkrachten aanbiedt (27% in 2017) en het percentage scholen dat gebruik maakt of wil gaan maken van een dergelijk aanbod (6% in 2017) is niet duidelijk anders dan bij de voorgaande twee metingen (Grafiek 2).

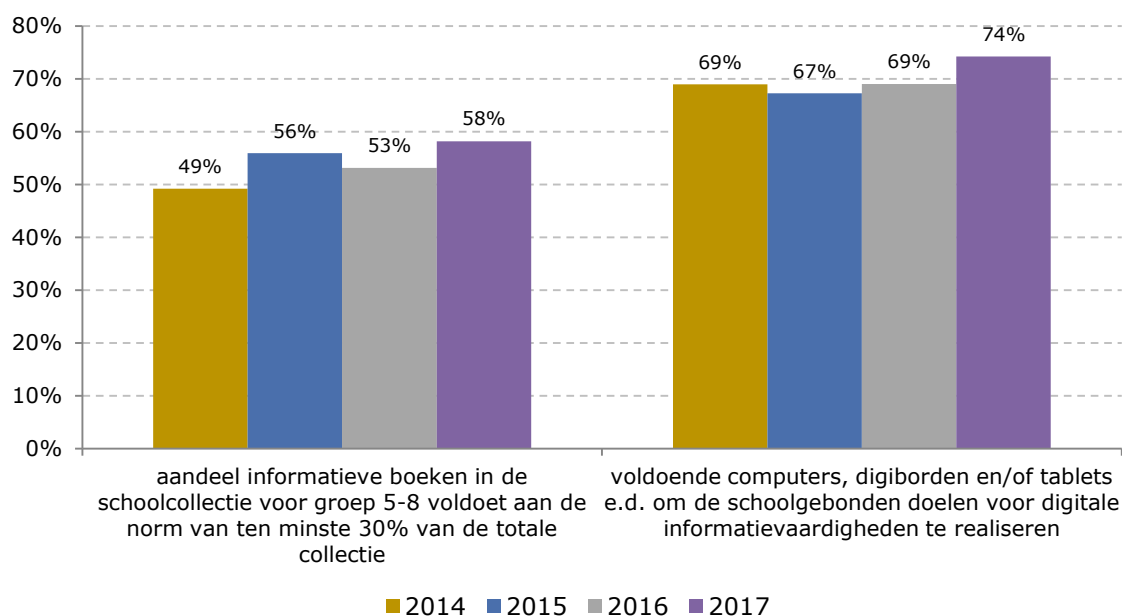
Grafiek 2 Ontwikkeling scholing leerkrachten in informatievaardigheden⁷

Volgens de leesconsulenten voldoet op meer dan de helft van de scholen het aandeel informatieve boeken voor groep 5-8 aan de norm van ten minste 30 procent van de totale collectie (58%). Bijna drie kwart van de scholen beschikt over voldoende computers, digiborden en/of tablets en dergelijke instrumenten om de schoolgebonden doelen voor digitale informatievaardigheden te realiseren (74%). In beide gevallen is sprake van een duidelijke stijging ten opzichte van 2014 (69%), maar niet van een gestage trend (Grafiek 3).

⁷ Op de vraag 'Hebben de leerkrachten van groep 5-8 recent (niet langer dan drie jaar geleden) scholing gevolgd over informatievaardigheden?' zegt in 2017 11% van de leesconsulenten 'ja', 54% 'nee' en 35% 'weet ik niet'. Het werkelijke percentage 'ja' zal dus iets hoger liggen. 'Weet niet' is hier wel meegenomen in de percentering. Bij de vraag of de school gebruik heeft gemaakt van het aanbod van de bibliotheek in trainingen, is het antwoord op 'nee' gezet als de bibliotheek het niet aanbiedt. Van de scholen die het aangeboden krijgen, maakte in 2017 ongeveer een kwart (22%) er gebruik van.

Grafiek 3 Voldoende informatieve boeken en computers, digiborden en tablets?⁸

2.2 Ontwikkelingen leerkrachten

Bij de leerkrachten basisonderwijs die de vragen over informatievaardigheden hebben gekregen, is de verdeling over de leerjaren in de drie opeenvolgende metingen zeer gelijkmatig en stabiel (Tabel 2). Ontwikkelingen in de resultaten kunnen hierdoor dus niet worden vertekend.

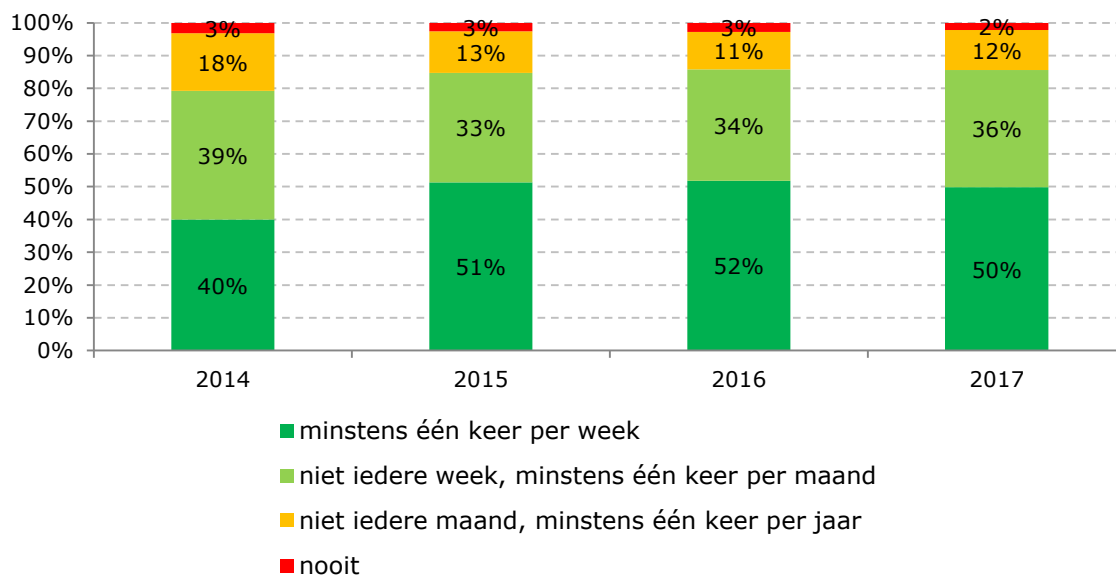
Tabel 2 Verdeling van leerkrachten per leerjaar per meting

	2014	2015	2016	2017
Leerjaar 5	25%	26%	26%	26%
Leerjaar 6	25%	25%	25%	25%
Leerjaar 7	26%	25%	25%	25%
Leerjaar 8	24%	24%	24%	24%
n (totaal)	3.351	5.188	5.697	5.462

Leerkrachten van groep 5-8 in het basisonderwijs geven sinds 2015 veel vaker expliciet aandacht aan het onderwerp informatievaardigheden dan in 2014. In 2014 gaf veertig procent van de leerkrachten minstens één keer per week aandacht aan het onderwerp, in 2015, 2016 en 2017 was dit steeds ongeveer de helft (50%) (Grafiek 4).

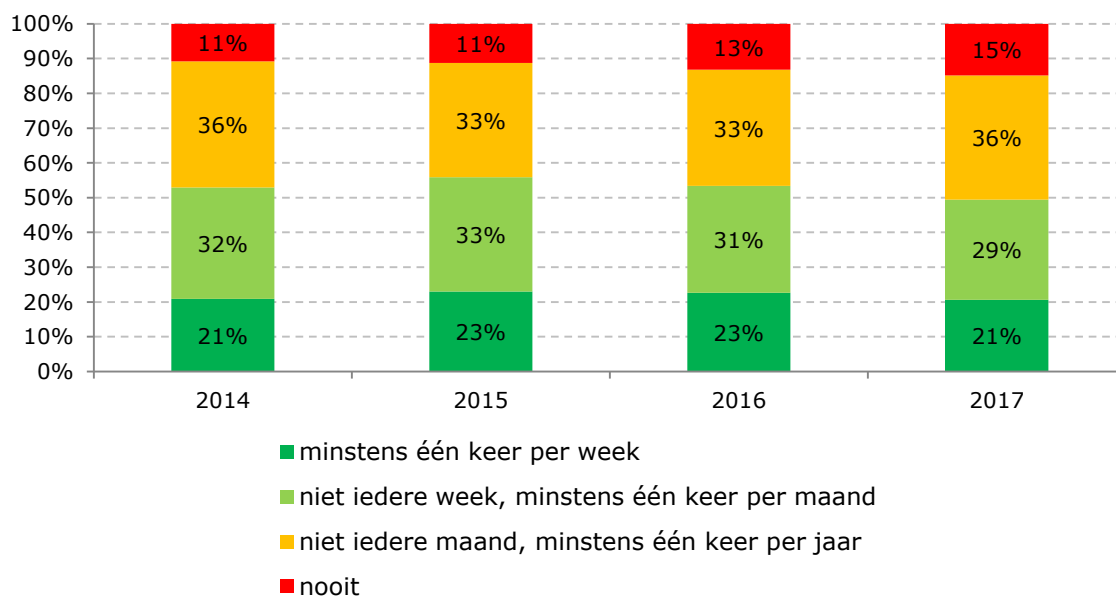
⁸ Op de vraag 'Zijn er voldoende computers, digiborden en/of tablets en dergelijke instrumenten aanwezig om de schoolgebonden doelen voor digitale informatievaardigheden te realiseren?' zegt in 2017 74% van de leesconsulenten 'ja' 12% nee en 14% 'weet niet'. Het werkelijke percentage 'ja' zal dus iets hoger liggen.

Grafiek 4 "Hoe vaak geef je expliciet aandacht aan het onderwerp informatievaardigheden?"

De frequentie waarmee leerkrachten opdrachten of huiswerk geven waarbij leerlingen informatievaardigheden moeten gebruiken neemt sinds 2015 af. In 2017 zegt 50 procent van de leraren dit minstens eens per maand te doen (in 2015 56%) en 15 procent nooit (in 2015 11%) (Grafiek 5).

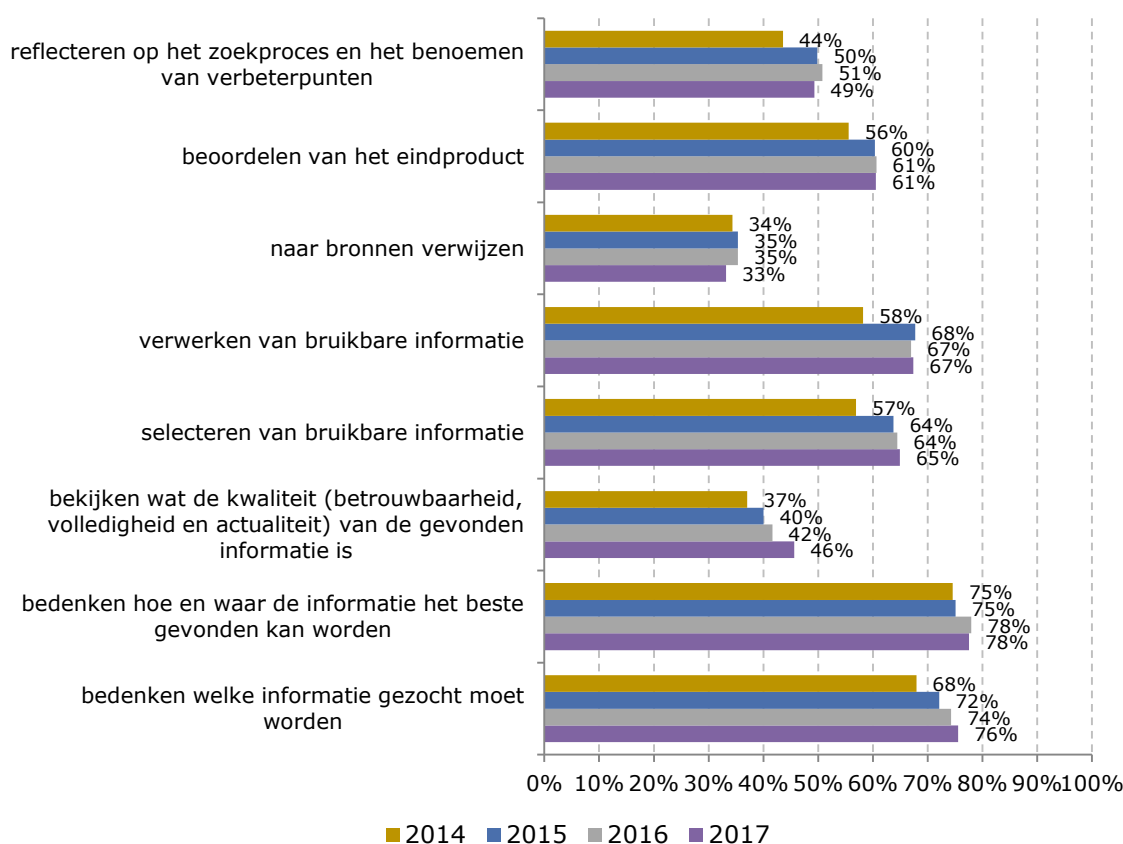
Grafiek 5 "Hoe vaak geef je opdrachten of huiswerk waarbij leerlingen informatievaardigheden moeten gebruiken?"

Leerkrachten geven niet alleen vaker expliciet aandacht aan informatievaardigheden, als ze dat doen lijken ze ook enkele vaardigheden meer aan bod te laten komen dan twee jaar geleden. In 2017 is vooral een stijging te zien in het 'bekijken wat de

kwaliteit (betrouwbaarheid, volledigheid en actualiteit) van de gevonden informatie is' (46% doet dit vaak of altijd in 2017 versus 42% in 2016) en het 'bedenken welke informatie gezocht moet worden' (76% tegen 74%). Als er wordt gekeken naar de afgelopen vier jaar is ook een sterke stijging te zien in het 'selecteren van bruikbare informatie' (65% in 2017 tegen 57% in 2014) en het 'reflecteren op het zoekproces en het benoemen van verbeterpunten' (49% tegen 44%). Het verwijzen naar bronnen is in 2017 iets afgenomen ten opzichte van de voorgaande jaren (33% tegen 34%-35%) (Grafiek 6).

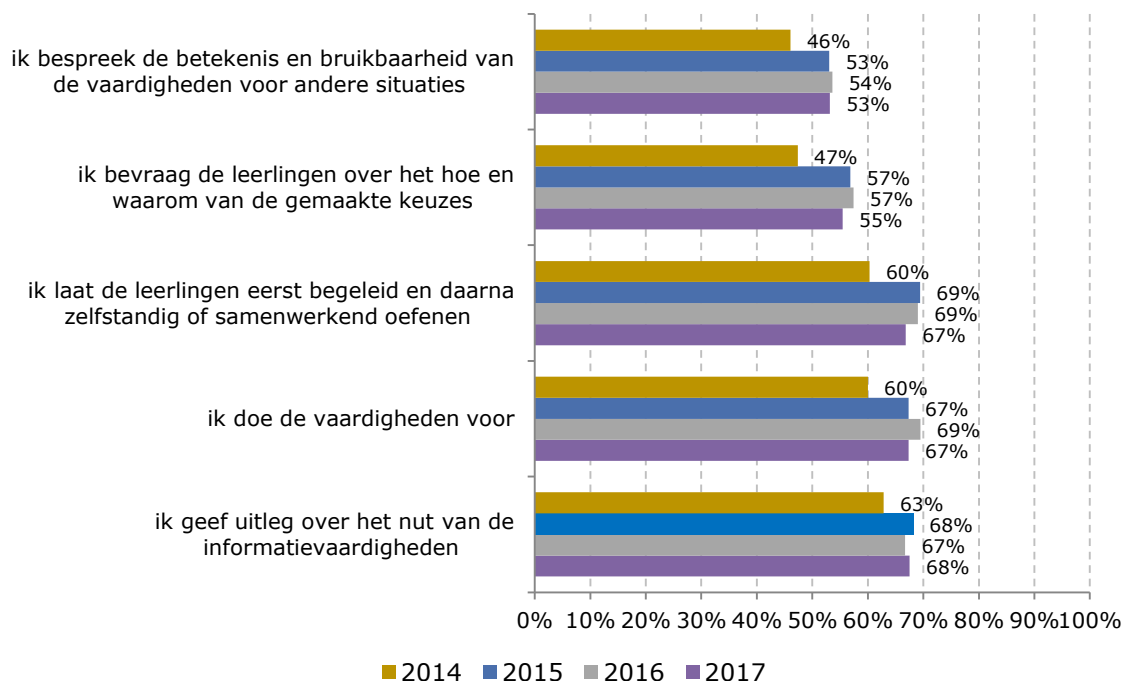
Grafiek 6 "Als je expliciet aandacht geeft aan informatievaardigheden, welke vaardigheden laat je dan aan bod komen?" (% vaak/altijd)⁹

Ook de didactische aanpak bij aandacht voor informatievaardigheden lijkt breder te zijn geworden, vooral tussen 2014 en 2015. Zo bevroeg in 2014 nog minder dan de helft van leerkrachten de leerlingen vaak of altijd naar het hoe en waarom van de gemaakte keuzes (47%), in 2015 duidelijk meer dan de helft (57%). Sinds 2015 is de inzet van didactische middelen vrijwel stabiel (Grafiek 7).

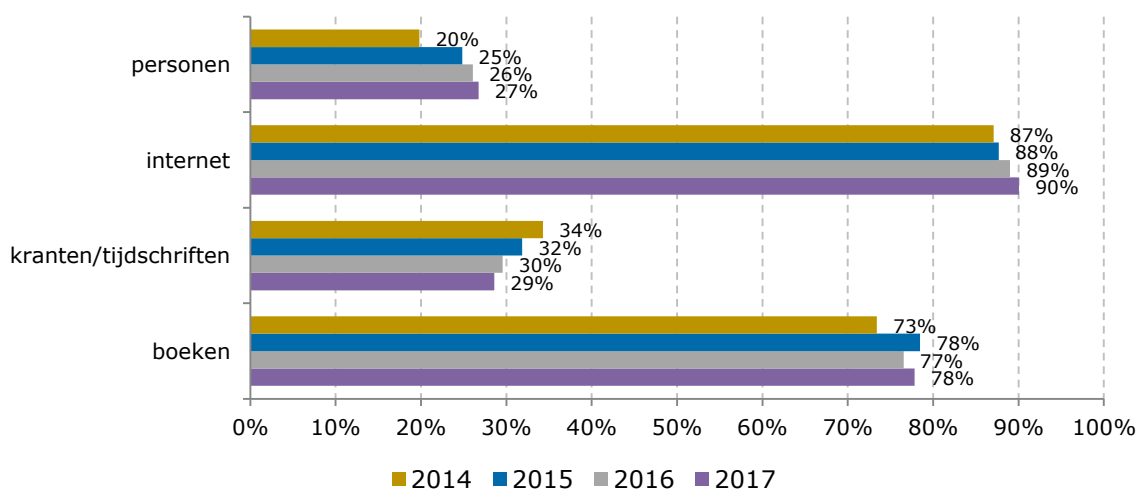
⁹ Leerkrachten die eerder aangaven dat zij nooit expliciet aandacht geven aan informatievaardigheden (3% in alle jaren) hebben deze vragen niet gekregen en zijn buiten beschouwing gelaten. De percentages 'vaak/altijd' zouden maximaal een paar procent lager liggen als deze waren meegenomen in de percentering. Dit geldt ook voor Grafiek 7 en Grafiek 8.

Grafiek 7 "Als je aandacht geeft aan informatievaardigheden, hoe pak je dat dan didactisch aan?" (% vaak/altijd)

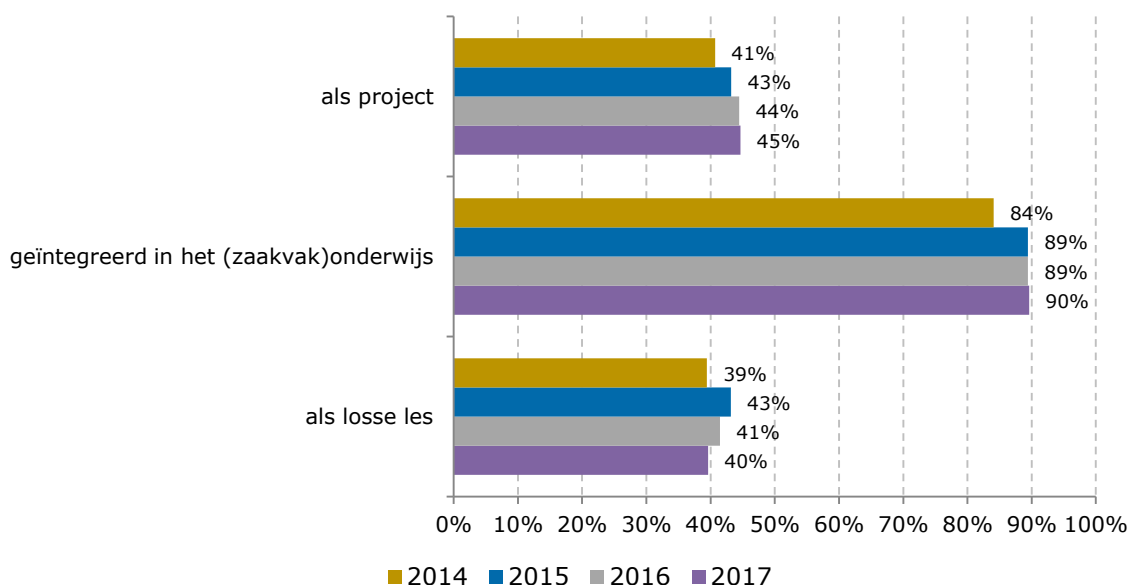
Als bronnen bij informatievaardigheden laten leerkrachten personen steeds vaker aan bod komen (27% in 2017 tegen 20% in 2014) en kranten en tijdschriften steeds minder vaak (29% tegen 34%). Internet kwam in 2014 al bijna altijd aan de orde (87%) en in de loop van de jaren is dit nog verder gestegen (naar 90% in 2017). Wat boeken betreft is er de laatste drie jaar geen duidelijke ontwikkeling te zien (Grafiek 8).

Grafiek 8 "Als je aandacht geeft aan informatievaardigheden, welke bronnen laat je dan aan bod komen?" (% vaak/altijd)

Informatievaardigheden komen in het lesprogramma steeds vaker als project aan de orde. Verder wordt het sinds 2015 vaker geïntegreerd in het (zaakvak)onderwijs dan in 2014 (Grafiek 9).

Grafiek 9 "Op welke manier komen informatievaardigheden aan bod in je lesprogramma?" (% ja)

2.3 Ontwikkelingen leerlingen

De verdeling van leerlingen die vragen over informatievaardigheden hebben gekregen over de leerjaren in de opeenvolgende metingen is, net als die van leerkrachten, zeer stabiel (Tabel 2). Ook zijn jongens en meisjes in elk van de opeenvolgende meting exact gelijk verdeeld.¹⁰ Eventuele verschillen in resultaten tussen metingen kunnen dus niet worden veroorzaakt door een veranderende samenstelling van de steekproef qua leeftijd of geslacht.

Tabel 3 Verdeling van leerlingen per leerjaar per meting

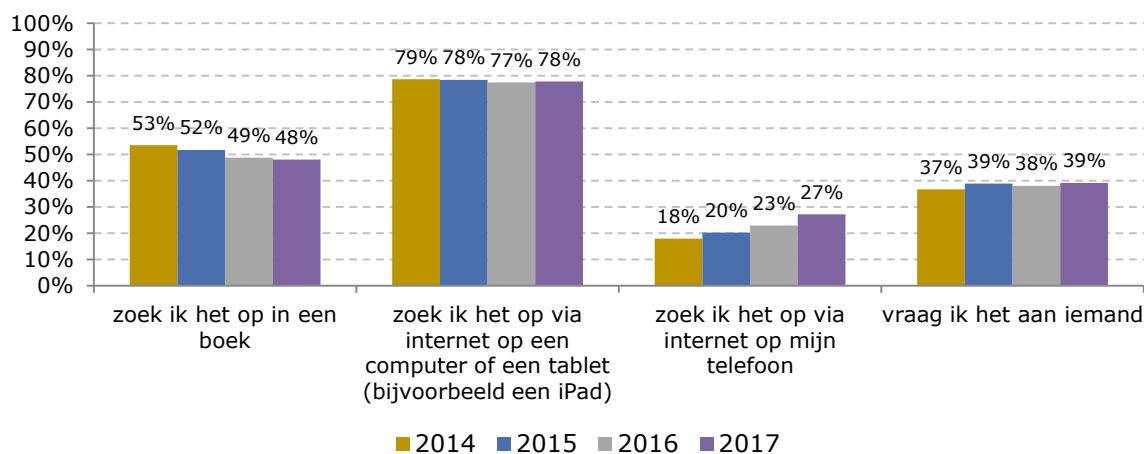
	2014	2015	2016	2017
Leerjaar 5	24%	25%	25%	24%
Leerjaar 6	25%	25%	24%	25%
Leerjaar 7	25%	25%	25%	25%
Leerjaar 8	26%	25%	26%	25%
n (totaal)	56.820	87.285	93.314	86.138

Voor leerlingen in groep 5-8 van de basisschool zijn boeken de afgelopen vier jaar een minder gangbare bron van informatie geworden en het internet, via de

¹⁰ De verdeling jongens-meisjes kan in alle vier de meetjaren afgerond worden naar 50% - 50%.

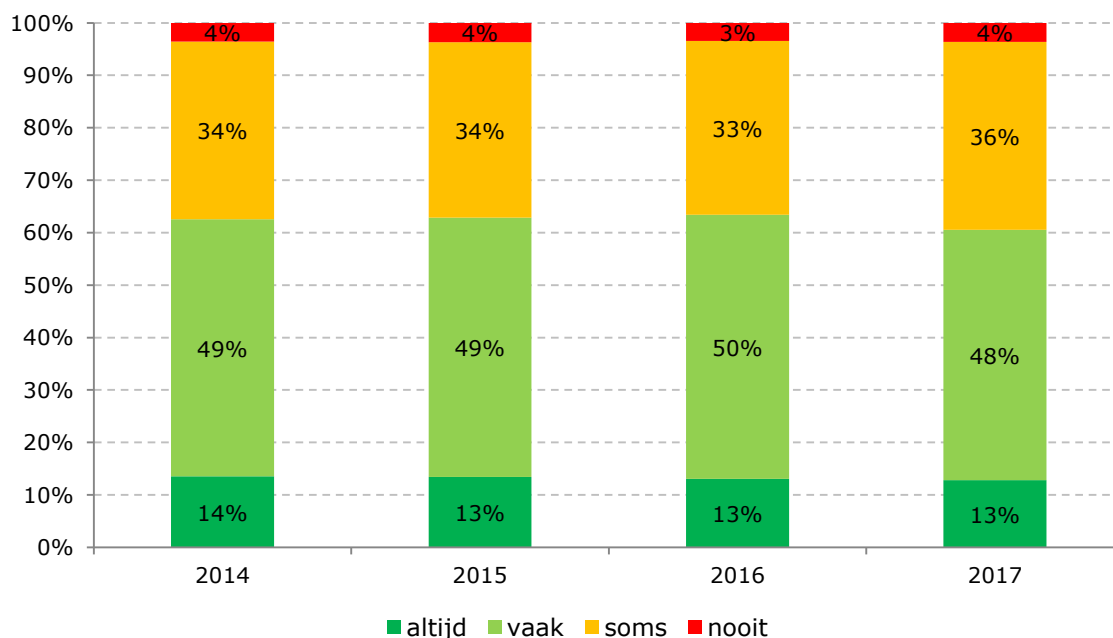
smartphone, een steeds vaker geraadpleegde bron. Veruit de meeste leerlingen zoeken informatie op internet via een computer of tablet (78%). Dat percentage is de afgelopen jaren vrijwel gelijk gebleven (Grafiek 10).

Grafiek 10 'Als ik informatie moet zoeken (bijvoorbeeld voor een werkstuk), dan...'

Bijna twee derde van de leerlingen (61%) zegt dat het altijd of vaak lukt om zonder hulp de informatie te vinden die ze zoeken voor een werkstuk, presentatie of opdracht. Hierin is niet veel ontwikkeling zichtbaar (Grafiek 11).

Grafiek 11 'Hoe vaak lukt het je om zonder hulp de informatie te vinden die je zoekt?'

Als leerlingen de informatie die ze zoeken niet kunnen vinden, vraagt de grootste groep vaak of altijd aan hun ouders waar ze informatie kunnen vinden (43%) en

minder dan een kwart aan iemand van de bibliotheek (21%), de juf of meester (23%), een klasgenoot (16%) of een deskundige (9%). De meester of juf wordt vaker genoemd dan in voorgaande jaren, de overige veranderingen zijn minimaal (Tabel 4).

Tabel 4 'Als ik de informatie die ik zoek niet kan vinden, dan...' (% vaak/altijd)¹¹

	2014	2015	2016	2017
vraag ik aan mijn ouders waar ik informatie kan vinden	43%	43%	42%	43%
vraag ik aan iemand van de bibliotheek waar ik informatie kan vinden	22%	22%	20%	21%
vraag ik aan de meester of de juf waar ik informatie kan vinden	16%	16%	17%	23%
vraag ik aan klasgenoot waar ik informatie kan vinden	15%	15%	16%	16%
vraag ik aan een deskundige waar ik informatie kan vinden	10%	10%	10%	9%
zet ik een vraag op Twitter of op een blog	3%	3%	3%	

De *manier* waarop men informatie zoekt voor een werkstuk (ongeacht het medium), is de afgelopen vier jaar niet veel veranderd. Iets meer dan de helft van de leerlingen gebruikt altijd of vaak meer dan één zoekwoord in Google en schrijft eerst op wat men zelf al weet voor men gaat zoeken (beide 52%), een vijfde maakt eerst een lijstje woorden die helpen bij het zoeken (20%). Het percentage leerlingen dat voor het zoeken naar informatie bedenkt waar de informatie het beste gezocht kan worden is afgenomen (46% in 2017 t.o.v. 50% in 2016). Bijna de helft (47%) zoekt, als ze informatie hebben gevonden, verder om meer informatie te vinden (Tabel 5).¹²

Tabel 5 'Hoe zoek jij informatie? Geef aan hoe vaak je iets doet' (% vaak/altijd)

	2014	2015	2016	2017
als ik informatie op het internet zoek (bijvoorbeeld met Google) type ik meer dan één zoekwoord in	52%	52%	52%	52%
als ik informatie heb gevonden (bijvoorbeeld in een boek of op een website), kijk ik ook nog in andere boeken of websites	37%	38%	37%	
als ik informatie heb gevonden, dan zoek ik verder om nog meer informatie te vinden, bijvoorbeeld op andere sites of in andere boeken.				47%
als ik voor een werkstuk informatie zoek, schrijf ik eerst op wat ik zelf al weet over het onderwerp	54%	54%	54%	52%
als ik voor een werkstuk informatie zoek, maak ik een lijstje met woorden die mij helpen bij het zoeken	21%	21%	21%	20%
als ik voor een werkstuk informatie zoek, bedenk ik eerst waar ik die informatie het beste kan vinden	52%	52%	50%	46%

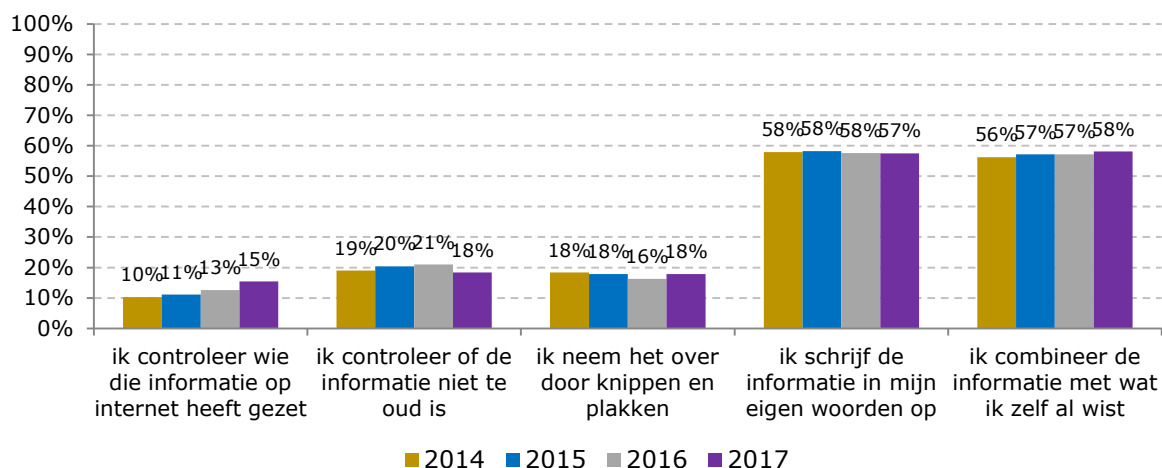
Het percentage leerlingen dat altijd of vaak controleert wie iets op internet heeft gezet, is de afgelopen vier jaar toegenomen, van 10 procent in 2014 naar 15 procent

¹¹ De antwoordcategorie 'zet ik een vraag op Twitter of op een blog' is in 2017 niet meer aangeboden.

¹² De wijziging in de verwoording van deze optie heeft kennelijk een groot effect gehad op de antwoorden.

in 2017. Verder zijn er geen duidelijke veranderingen in de manieren waarop leerlingen hun informatie verwerken (Grafiek 12).

Grafiek 12 'Wat doe je met de informatie die je hebt gevonden voor je werkstuk, presentatie of opdracht' (% vaak/altijd)

Op de vraag 'Als ik mijn werkstuk, presentatie of opdracht bijna af heb controleer ik nog een keer of ik het werk goed gedaan heb' antwoordde in voorgaande jaren ruim drie kwart van de leerlingen (76%-77%) dat zij dit altijd of vaak doen. In 2017 zegt twee derde (67%) dat op de stelling 'Als ik klaar ben met mijn informatie-opdracht, controleer ik nog een keer of ik mijn werk goed heb gedaan.'

3 Basisonderwijs - verschillen tussen groepen leerlingen

In hogere leerjaren zoeken leerlingen informatie veel vaker op internet dan in lagere leerjaren, zo blijkt uit een analyse van de meting over 2017. Het aantal leerlingen dat de gezochte informatie vaak of altijd zegt te vinden, neemt toe van 48 procent in leerjaar 5 tot 72 procent in leerjaar 8. In hogere jaren worden leerlingen ook vaardiger. Ze zoeken bijvoorbeeld vaker met meerdere zoektermen, zoeken verder als ze informatie hebben gevonden en schrijven het ook vaker in eigen woorden op.

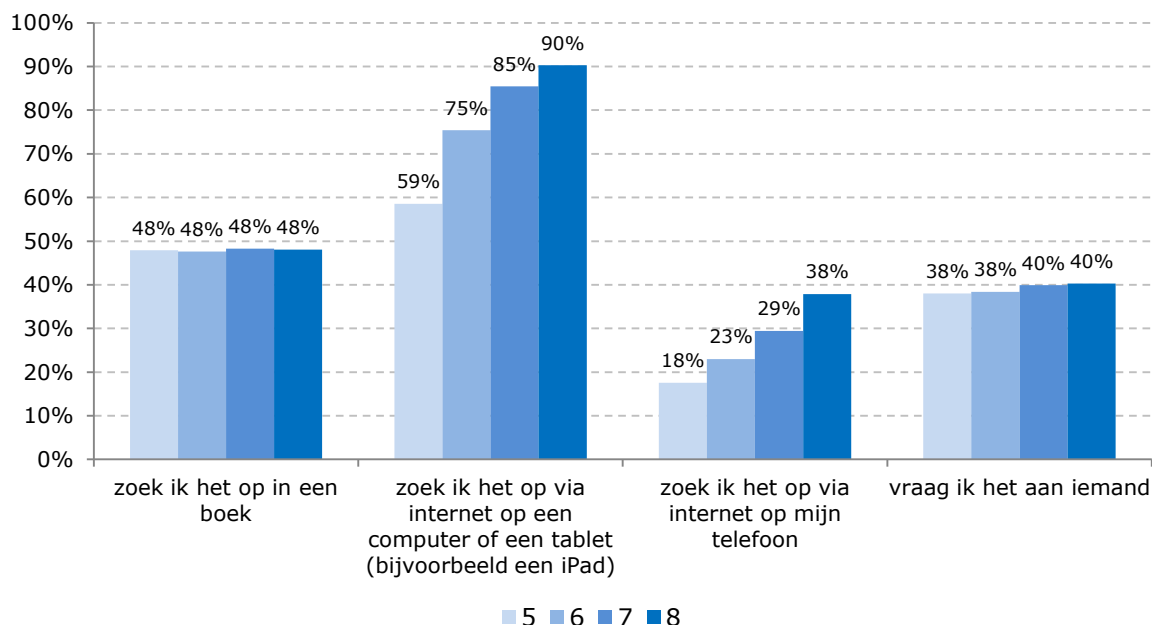
De informatievaardigheid van meisjes lijkt op veel punten wat groter dan die van jongens. Meisjes zoeken informatie vaker dan jongens in een boek of door het iemand te vragen (en even vaak op internet), vragen vaker hulp van anderen als ze het niet kunnen vinden, schrijven vaker eerst op wat ze zelf al weten, kijken vaker verder dan één bron, geven informatie vaker in eigen woorden weer, combineren nieuwe informatie vaker met wat ze al wisten en kijken hun werk vaker nog even na. Wel zeggen jongens iets vaker te controleren wie informatie wanneer op internet heeft gezet.

3.1 Leerjaar¹³

Het percentage leerlingen dat informatie op internet zoekt via een computer of tablet of met een smartphone, neemt sterk toe in hogere leerjaren. Het percentage leerlingen dat voor informatie vragen stelt aan iemand is in leerjaar 3 en 4 hoger (40%) dan in leerjaar 1 en 2 (38%). Het percentage leerlingen dat een boek raadpleegt is over de leerjaren stabiel (Grafiek 13).

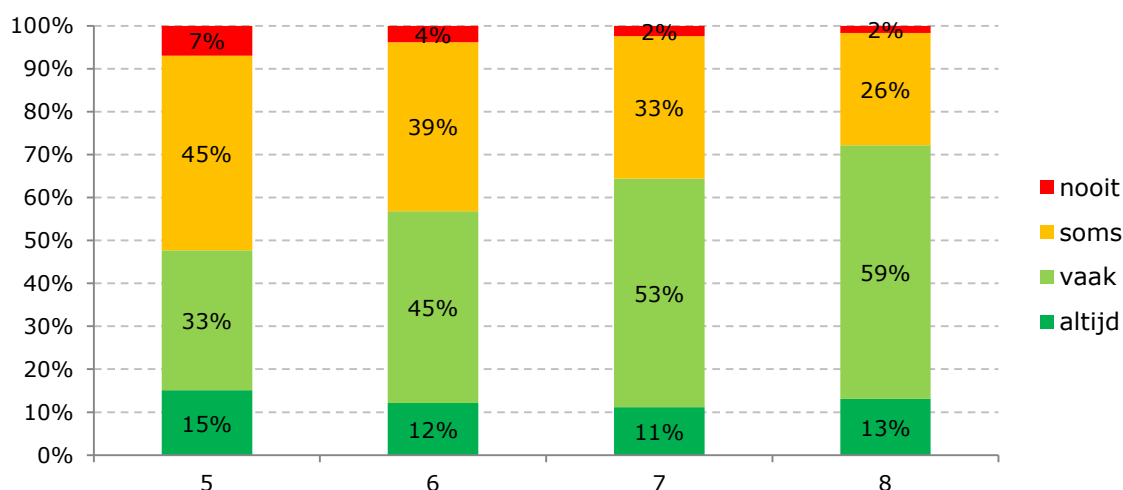
¹³ Alle gegevens in dit hoofdstuk hebben betrekking op basisschoolleerlingen in leerjaar 5 tot en met 8 in de meting over 2017. Omdat de verschillen tussen zowel jongens als meisjes als tussen de leerjaren groot zijn, is het van belang te weten dat het aandeel meisjes in alle leerjaren hetzelfde is (49 à 50 procent).

Grafiek 13 'Als ik informatie moet zoeken (bijvoorbeeld voor een werkstuk), dan...'
naar leerjaar

In leerjaar 5 zegt bijna de helft van de leerlingen (48%) dat het altijd of vaak lukt om zonder hulp de informatie te vinden die ze zoeken. Dit neemt gestaag toe tot bijna drie kwart (72%) in leerjaar 8 (Grafiek 14).

Grafiek 14 'Hoe vaak lukt het je om zonder hulp de informatie te vinden die je zoekt?' naar leerjaar

Als leerlingen de informatie die ze zoeken niet kunnen vinden, vragen leerlingen in leerjaar 7 en 8 vaker aan ouders waar ze de informatie kunnen vinden (47%) dan in leerjaar 5 en 6 (35% en 43%). In lagere leerjaren wendt men zich iets vaker tot een deskundige of iemand van de bibliotheek dan in hogere leerjaren (Tabel 6).

Tabel 6 'Als ik de informatie die ik zoek niet kan vinden, dan...' naar leerjaar (% vaak/altijd)

	5	6	7	8
vraag ik aan mijn vader of moeder waar ik het kan vinden	35%	43%	47%	47%
vraag ik de juf of meester waar ik het kan vinden	22%	24%	24%	23%
vraag ik een leerling in mijn klas waar ik het kan vinden	16%	16%	16%	16%
vraag ik aan een deskundige waar ik het kan vinden	12%	10%	8%	7%
vraag ik iemand van de bibliotheek waar ik het kan vinden	23%	23%	21%	18%

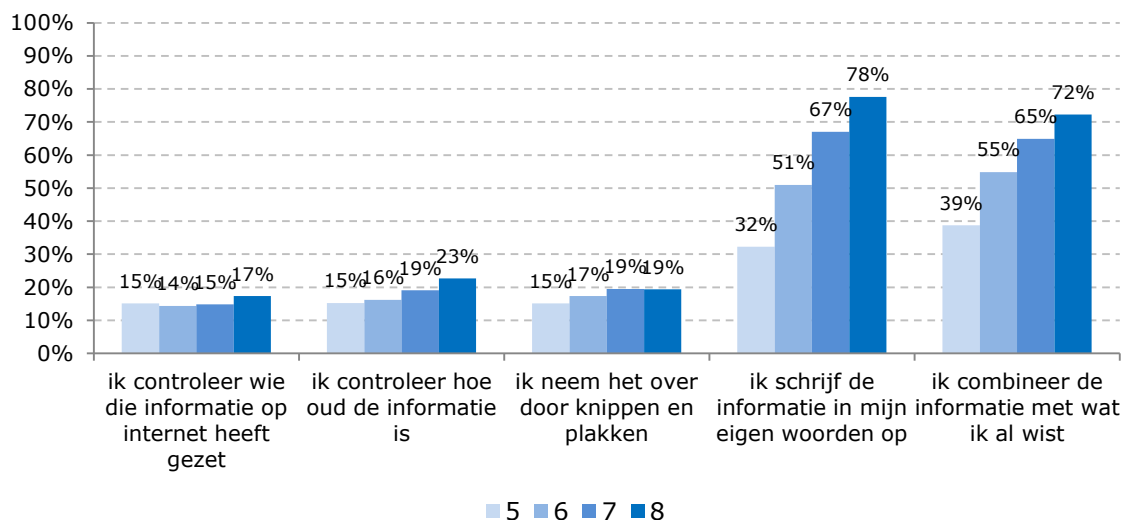
Behalve het medium verschilt ook de manier waarop men informatie zoekt voor een werkstuk per leerjaar. Eerst een lijstje met woorden maken die helpen bij het zoeken doet in alle leerjaren ongeveer een vijfde van de leerlingen, maar alle andere hulpmiddelen of controles worden in hogere leerjaren veel vaker gebruikt. Zoeken op internet met meer dan één zoekwoord doet in leerjaar 5 bijvoorbeeld maar ruim een derde van de leerlingen vaak of altijd (37%), in leerjaar 8 bijna twee derde (63%). Bij het zoeken in andere bronnen en het opschrijven wat de leerling zelf al weet zijn soortgelijke ontwikkelingen te zien. Het percentage leerlingen dat bedenkt waar de informatie het best gevonden kan worden wordt ook hoger naarmate het leerjaar hoger wordt (Tabel 7).

Tabel 7 'Hoe zoek jij informatie? Geef aan hoe vaak je iets doet' (% vaak/altijd) – naar leerjaar

	5	6	7	8
als ik informatie op het internet zoek (bijvoorbeeld met Google) type ik meer dan één zoekwoord in	37%	49%	58%	63%
als ik informatie heb gevonden, dan zoek ik verder om nog meer informatie te vinden, bijvoorbeeld op anders sites of in andere boeken	28%	42%	53%	61%
als ik informatie zoek voor een werkstuk, schrijf ik eerst op wat ik al weet over het onderwerp	39%	52%	58%	58%
als ik voor een werkstuk informatie zoek, maak ik een lijstje met woorden die mij helpen bij het zoeken	20%	22%	21%	18%
als ik voor een werkstuk informatie zoek, bedenk ik eerst waar ik die informatie het beste kan vinden	38%	47%	49%	48%

In hogere leerjaren schrijven leerlingen de informatie die ze voor een werkstuk of opdracht hebben gekregen veel vaker in eigen woorden op en combineren het vaker met wat ze al wisten. Hier is een duidelijke toename zichtbaar. Daarnaast controleren leerlingen in hogere leerjaren ook vaker hoe oud de informatie is en nemen leerlingen in hogere leerjaren ook vaker over door knippen en plakken (Grafiek 15).

Grafiek 15 'Wat doe je met de informatie die je hebt gevonden voor je werkstuk, presentatie of opdracht' (% vaak/altijd) – naar leerjaar

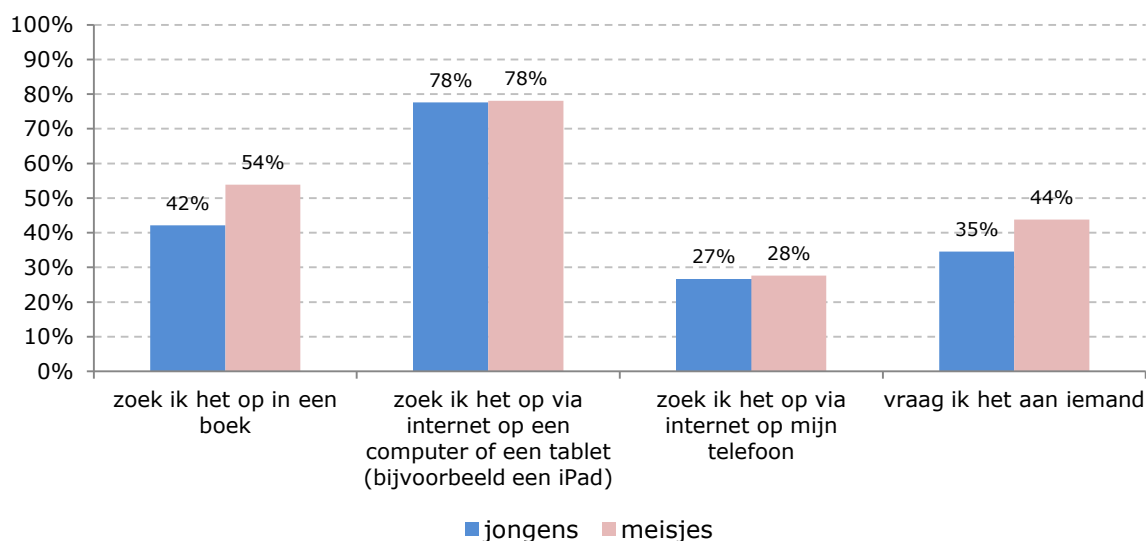

Op de vraag 'Als ik klaar ben met mijn informatie-opdracht, controleer ik nog een keer of ik mijn werk goed gedaan heb' antwoordt in leerjaar 5 ruim de helft van de leerlingen dat zij dit altijd of vaak doen (56%), in leerjaar 6, 7 en 8 neemt het percentage leerlingen geleidelijk toe tot drie kwart (76%).

3.2 Geslacht

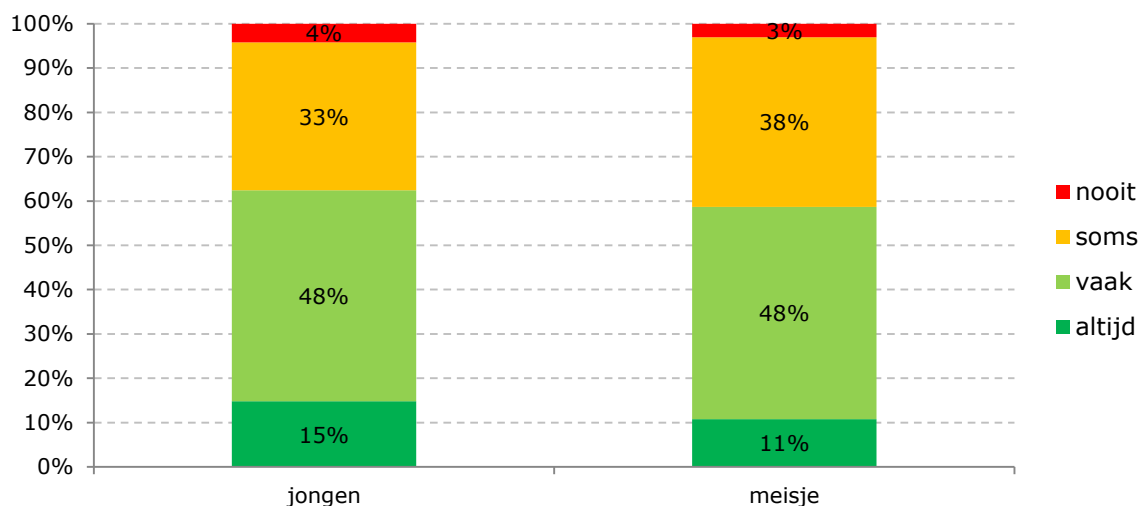
Als ze informatie moeten zoeken voor bijvoorbeeld een werkstuk, zoeken jongens en meisjes het ongeveer even vaak op via internet. Meisjes zoeken het vaker op in een boek dan jongens (54% tegen 42%) en vragen het vaker aan iemand (44% tegen 35%) (Grafiek 16).

Grafiek 16 'Als ik informatie moet zoeken (bijvoorbeeld voor een werkstuk), dan...' naar geslacht

Jongens zeggen vaker 'altijd' zonder hulp de informatie te vinden die ze zoeken, maar ook iets vaker 'nooit'. Meisjes zijn minder uitgesproken, maar zeggen minder snel er vaak of altijd zelf uit te komen (59%) dan jongens (63%) (Grafiek 17).

Grafiek 17 'Hoe vaak lukt het je om zonder hulp de informatie te vinden die je zoekt?' naar geslacht

Als ze de informatie niet kunnen vinden, vragen meisjes vaker hulp van anderen dan jongens, vooral aan ouders (48% tegen 39%). Jongens wenden zich iets vaker tot een deskundige (10% tegen 9%) (Tabel 8).

Tabel 8 'Als ik de informatie die ik zoek niet kan vinden, dan...' naar geslacht (% vaak/altijd)

	jongens	meisjes
vraag ik aan mijn vader of moeder waar ik het kan vinden	39%	48%
vraag ik de juf of meester waar ik het kan vinden	22%	24%
vraag ik iemand van de bibliotheek waar ik het kan vinden	20%	22%
vraag ik een leerling in mijn klas waar ik het kan vinden	16%	17%
vraag ik aan een deskundige waar ik het kan vinden	10%	9%

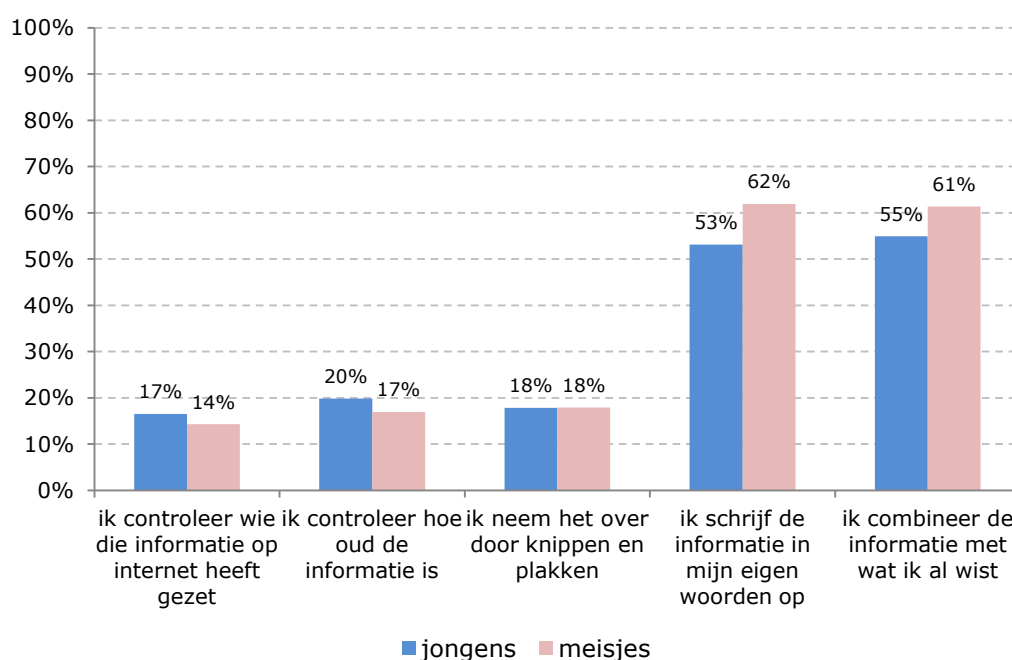
Als meisjes informatie hebben gevonden kijken ze vaker nog in een andere bron (50%) en schrijven ze vaker eerst op wat ze zelf al weten (56%) dan jongens (43% en 47%). Zoeken met meerdere zoekwoorden, zelf eerst een zoekwoordenlijstje maken en eerst bedenken waar men informatie het best kan zoeken doen jongens en meisjes ongeveer even vaak (Tabel 9).

Tabel 9 'Hoe zoek jij informatie? Geef aan hoe vaak je iets doet' (% vaak/altijd) – naar geslacht

	jongens	meisjes
als ik informatie op het internet zoek (bijvoorbeeld met Google) type ik meer dan n zoekwoord in	52%	52%
als ik informatie heb gevonden, dan zoek ik verder om nog meer informatie te vinden, bijvoorbeeld op anders sites of in andere boeken	43%	50%
als ik voor een werkstuk informatie zoek, schrijf ik eerst op wat ik al weet over het onderwerp	47%	56%
als ik voor een werkstuk informatie zoek, maak ik een lijstje met woorden die mij helpen bij het zoeken	19%	21%
als ik voor een werkstuk informatie zoek, bedenk ik eerst waar ik die informatie het beste kan vinden	46%	46%

Meisjes geven informatie vaker in hun eigen woorden weer (62%) en combineren informatie vaker met wat ze al wisten (61%) dan jongens (53% en 55%). Jongens zeggen iets vaker te controleren wie de informatie op internet heeft gezet (17% tegen 14%) en wanneer (20% tegen 17%) (Grafiek 18).

Grafiek 18 'Wat doe je met de informatie die je hebt gevonden voor je werkstuk, presentatie of opdracht' (% vaak/altijd) – naar geslacht

Meer meisjes zeggen als ze bijna klaar zijn met hun opdracht hun werk nog even te controleren (73% vaak of altijd) dan jongens (62%).

4 Basisonderwijs - verbanden

Op basisscholen met een expliciete leerlijn, laten leerkrachten informatievaardigheden vaker aan de orde komen en besteden zij meer aandacht aan het bedenken hoe en waar de informatie het beste kan worden gevonden en verwerkt. Ook is de didactische aanpak dan breder. Het beschikken over een mediaplan of een specifiek verantwoordelijke voor informatievaardigheden lijkt geen effect te hebben op de activiteiten van leerkrachten rond informatievaardigheden.

Leerlingen op scholen met een schoolbibliotheek, zoeken vaker informatie op in een boek en minder vaak op internet. Er is geen duidelijk verband tussen de antwoorden van de leerlingen en de vraag of de school wel of geen leerlijn informatievaardigheden of een mediaplan heeft. Als leerkrachten vaker expliciet aandacht geven aan informatievaardigheden, zoeken kinderen vaker informatie op in een boek. Als leerkrachten aandacht besteden aan 'het bedenken hoe en waar de informatie het beste gevonden kan worden' lijken leerlingen vaker informatie aan anderen te vragen.

4.1 Leerlijn, mediaplan en verantwoordelijke informatievaardigheden – verband met activiteiten leerkrachten¹⁴

Als de basisschool een expliciete leerlijn informatievaardigheden hanteert, besteden leerkrachten van groep 5-8 vaker expliciet aandacht aan informatievaardigheden (57 % minstens wekelijks) dan wanneer er geen expliciete leerlijn is (47%). Bij de vaardigheden die men dan aan bod laat komen, geven leerkrachten vaker aandacht aan het bedenken hoe en waar de informatie het beste gevonden kan worden (81% vaak of altijd) dan op scholen zonder expliciete leerlijn (77%). Daarnaast besteden leerkrachten op scholen met een leerlijn meer aandacht aan het verwerken van bruikbare informatie (72% tegen 66%). Voor de overige vaardigheden is er nauwelijks verschil.

Ook qua didactische aanpak zijn er verschillen: bij een expliciete leerlijn doet 71 procent van de docenten de vaardigheden vaak of altijd voor (tegen 66% bij scholen zonder expliciete leerlijn), laat 71 procent de leerlingen eerst begeleid en dan zelfstandig of samenwerkend oefenen (versus 65%), bevraagt 60 procent de leerlingen over de gemaakte keuzen (versus 54%) en bespreekt 57 procent de betekenis en bruikbaarheid van vaardigheden voor andere situaties (versus 51%).

¹⁴ Voor 5073 van de 5462 leerkrachten (93%) in 2017 die de antwoorden over informatievaardigheden hebben ingevuld, konden de antwoorden worden gekoppeld aan de antwoorden van de leesconsulent.

Bij de bronnen die men aan bod laat komen is er geen duidelijk verschil, bij de manier waarop informatievaardigheden in het lesprogramma aan bod komen wel: vaker al losse les (45% op scholen met, 39% op scholen zonder leerlijn), ongeveer even vaak geïntegreerd in het (zaakvak)onderwijs of als project. Leerkrachten geven vaker minimaal een keer per maand opdrachten of huiswerk waarbij informatievaardigheden gebruikt moeten worden als er een expliciete leerlijn is (55% minstens een keer per maand) dan als die er niet is (48%).

Het beschikken over een mediaplan en het hebben van een specifiek verantwoordelijke voor informatievaardigheden op een school, zorgt niet voor duidelijke significante verschillen in de manier waarop leerkrachten met informatievaardigheden omgaan.

Er zijn weinig significante verschillen tussen scholen waar leerkrachten onlangs een scholing informatievaardigheden hebben gevolgd en scholen waar dat niet het geval is. Het enige significante verschil is dat er door leerkrachten die scholing hebben gevolgd meer aandacht wordt besteed aan personen als bron voor informatie (29% vaak of altijd) dan op scholen waar leerkrachten de scholing niet hebben gevolgd (25%).

Verder zijn er enkele verschillen tussen scholen die gebruik maken van een aanbod van de bibliotheek om trainingen te geven op de school en scholen die daar geen gebruik van maken of dat niet aangeboden kregen. Docenten op scholen waar trainingen worden gegeven door de bibliotheek laten bepaalde bronnen van informatie vaker aan bod komen (boeken, 81%; internet, 94%; personen, 31%) dan docenten op andere scholen (resp. 77%, 90% en 26%). De eerste groep is overigens klein (6% van de docenten).

4.2 Leerlijn, mediaplan en verantwoordelijke informatievaardigheden – verband met antwoorden leerlingen¹⁵

Leerlingen uit leergaar 8 op scholen met een schoolbibliotheek, zoeken vaker informatie op in een boek (49%) dan leerlingen op een school zonder schoolbibliotheek (46%). Ze zoeken minder vaak informatie op via internet op hun telefoon (37% tegen 40%). Daarnaast vragen ze vaker informatie aan iemand (41% tegen 38%).

Een klein deel van de leerlingen zit op een school met een leerlijn informatievaardigheden (17%, n=3518) of een mediaplan (16%, n=3274). Er is geen duidelijk verband tussen de antwoorden van de leerlingen en de vraag of de school wel of geen leerlijn informatievaardigheden of een mediaplan heeft.

¹⁵ Van de 86.138 leerlingen die de vragen over informatievaardigheden hebben ingevuld in de meting van 2017, konden voor 80.026 (93%) de antwoorden worden gekoppeld aan de antwoorden van de leesconsulent. Om een zuivere analyse te kunnen maken, kijken we hier alleen naar leerlingen uit groep 8. Het gaat dan om 20.429 leerlingen.

Leerlingen uit groep 8 van scholen met een specifieke verantwoordelijke voor informatievaardigheden controleren iets vaker wie gevonden informatie op internet heeft gezet (18% vaak of altijd) dan op scholen zonder verantwoordelijke voor informatievaardigheden (17%) en schrijven ze de informatie iets vaker in eigen woorden op (79% tegen 78%).

4.3 Activiteiten leerkrachten – verband met antwoorden leerlingen¹⁶

Als leerkrachten vaker expliciet aandacht geven aan informatievaardigheden, zoeken leerlingen in groep 8 vaker dingen op in een boek (49% bij wekelijks expliciet aandacht tegen 44% bij jaarlijks expliciet aandacht en 40% bij nooit aandacht). Als leerkrachten 'het bedenken hoe en waar de informatie het beste gevonden kan worden' aan bod laten komen lijken leerlingen vaker dingen aan anderen te vragen. Leerlingen op scholen waar deze informatievaardigheid altijd aan bod komt, geven vaker aan de informatie aan iemand te vragen (43%), dan leerlingen op scholen waar deze informatievaardigheid soms aan bod komt (40%). Daarnaast vragen ze ook vaker aan de meester of juf (25% tegen 22%) of aan een klasgenoot (19% tegen 15%) waar ze informatie kunnen vinden.

Als er door leerkrachten altijd expliciet aandacht wordt gegeven aan het bekijken van de kwaliteit van de gevonden informatie, wordt er door leerlingen vaker aandacht besteed aan het controleren wie de informatie op internet heeft gezet (19% vaak/altijd) dan als hier soms aandacht aan wordt besteed (16% vaak/altijd).

Als leerkrachten vaak of altijd boeken als bron naar voren laten komen bij het bespreken van informatievaardigheden, geven leerlingen vaker aan boeken te gebruiken bij het opzoeken van informatie (52%) dan als leerkrachten boeken soms aan bod laten komen (46%).

¹⁶ Voor 77.699 van de 86.138 leerlingen (90%) die in de meting van 2017 vragen hebben beantwoord over informatievaardigheden, konden de antwoorden worden gekoppeld aan de antwoorden van de leerkrachten. Om een zuivere analyse te kunnen maken, kijken we ook hier alleen naar leerlingen uit groep 8. Het gaat dan om 19.945 leerlingen.

5 VMBO - ontwikkelingen

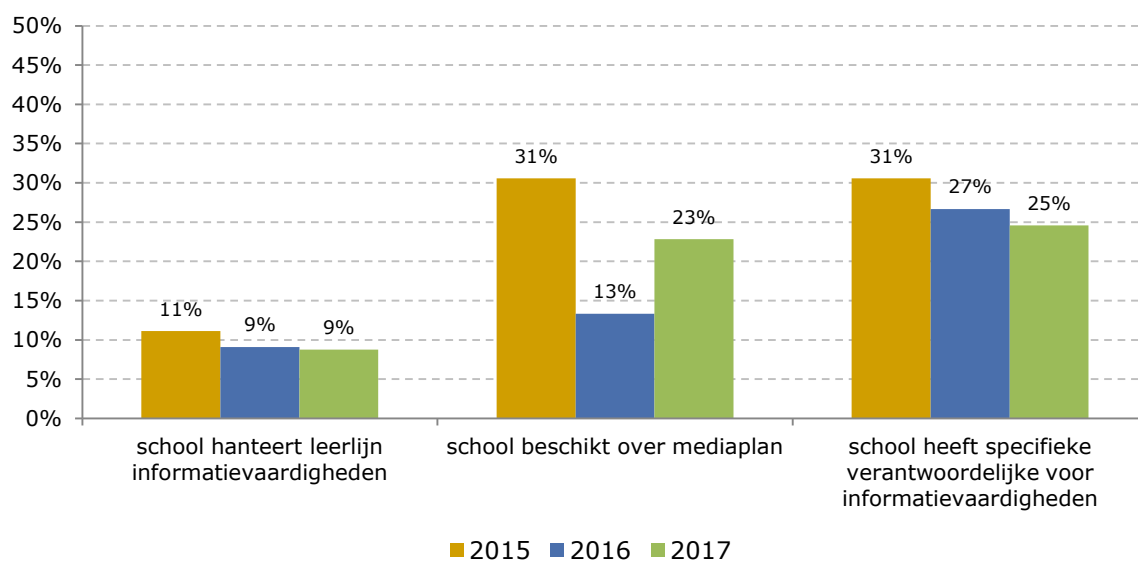
**Het aantal vmbo-scholen in de Monitor met een mediaplan is volgens de opgave van de bibliotheekmedewerkers tussen 2015 en 2016 erg gedaald. In 2017 is dit weer iets toegenomen. De verschillen zijn echter niet significant. De activiteiten informatievaardigheden van mediathecarissen met leerlingen is daarentegen toegenomen (ook niet significant). Van de docenten vmbo geeft in 2017 bijna twee derde minstens eens per maand expliciet aandacht aan informatievaardigheden (64%). Dit verschilt niet duidelijk van 2015 en 2016. Ook in de vaardigheden die men dan aan bod laat komen en de didactische aanpak zijn nauwelijks veranderingen.*

Als leerlingen vmbo informatie zoeken, doen ze dit meestal op internet, via een computer of tablet (80% vaak of altijd in 2017) of via hun smartphone (67%). Een kleine minderheid zoekt het (ook) in een boek (14%). Het is opvallend dat leerlingen in de loop van de jaren minder vaak hun informatie opzoeken op een computer of tablet, en vaker op hun telefoon.

5.1 Ontwikkelingen bibliotheekmedewerkers

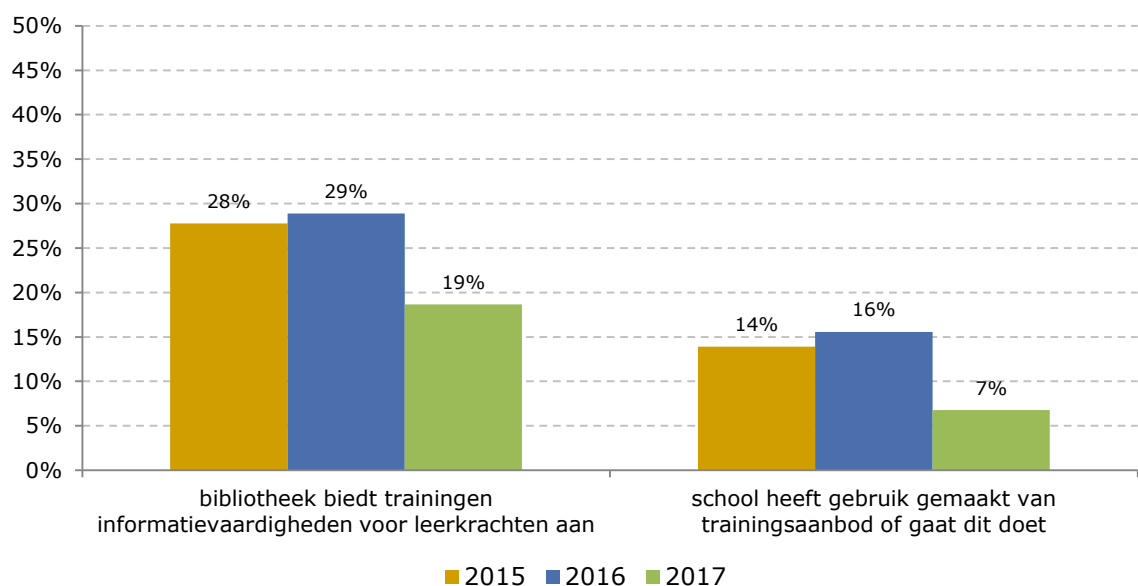
Een tiende van de vmbo-scholen hanteert, volgens de leesconsulent van de bibliotheek, een leerlijn informatievaardigheden, met expliciete doelen voor verschillende jaargroepen (9%). Een groter deel beschikt over 'een mediaplan of schoolbreed plan voor mediawijsheid en/of aanpak 21st century skills' (23%), op een kwart van de scholen is iemand specifiek verantwoordelijk voor het onderwerp informatievaardigheden (25%). De verschillen tussen de jaren zijn niet significant (Grafiek 19). Vanwege het kleine aantal respondenten per meting (2015: 36, 2016: 47, 2017: 48) zijn de toevallige schommelingen groot en zijn verschillen niet snel significant.

Grafiek 19 Ontwikkelingen leerlijn, mediaplan¹⁷ en verantwoordelijke informatievaardigheden

Het percentage bibliotheken dat scholen trainingen informatievaardigheden voor leerkrachten aanbiedt (19% in 2017) en het percentage scholen dat gebruik maakt of wil gaan maken van een dergelijk aanbod (7% in 2016) is lager dan in 2015 en 2016. De verschillen tussen de jaren zijn niet significant (Grafiek 20).

Grafiek 20 Ontwikkeling scholing leerkrachten in informatievaardigheden¹⁸

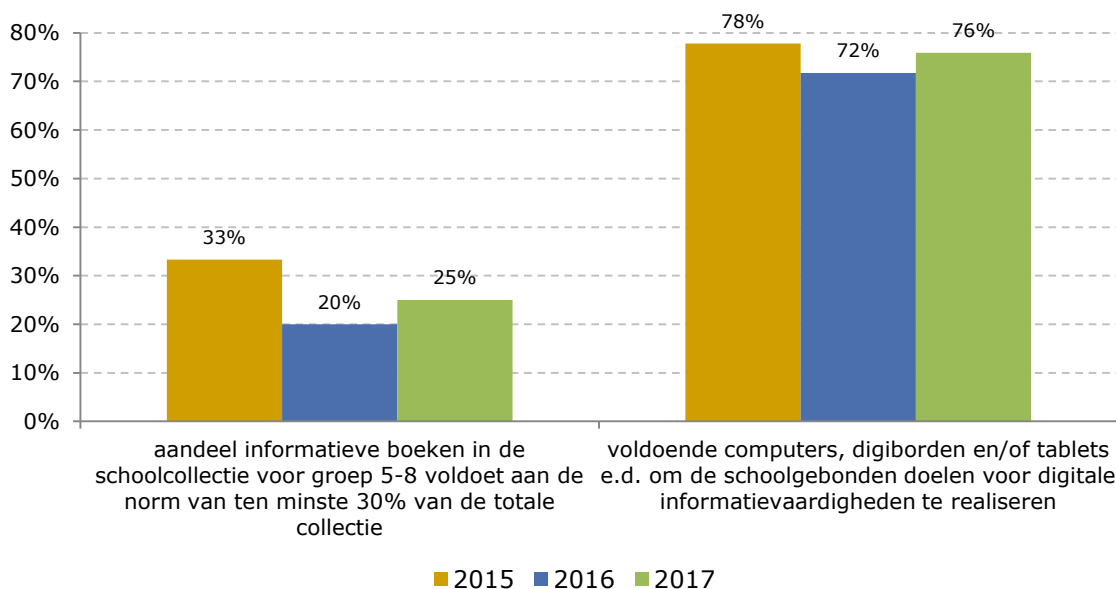

¹⁷ De vraag naar een mediaplan luidt voluit: "Kent deze school een mediaplan of een schoolbreed plan voor mediawijsheid en/of aanpak van 21ste-eeuwse vaardigheden?"

¹⁸ Als de bibliotheek geen training aanbiedt, is de vraag of de school gebruikt heeft gemaakt van het aanbod of dat gaat doen hier automatisch op 'nee' gezet.

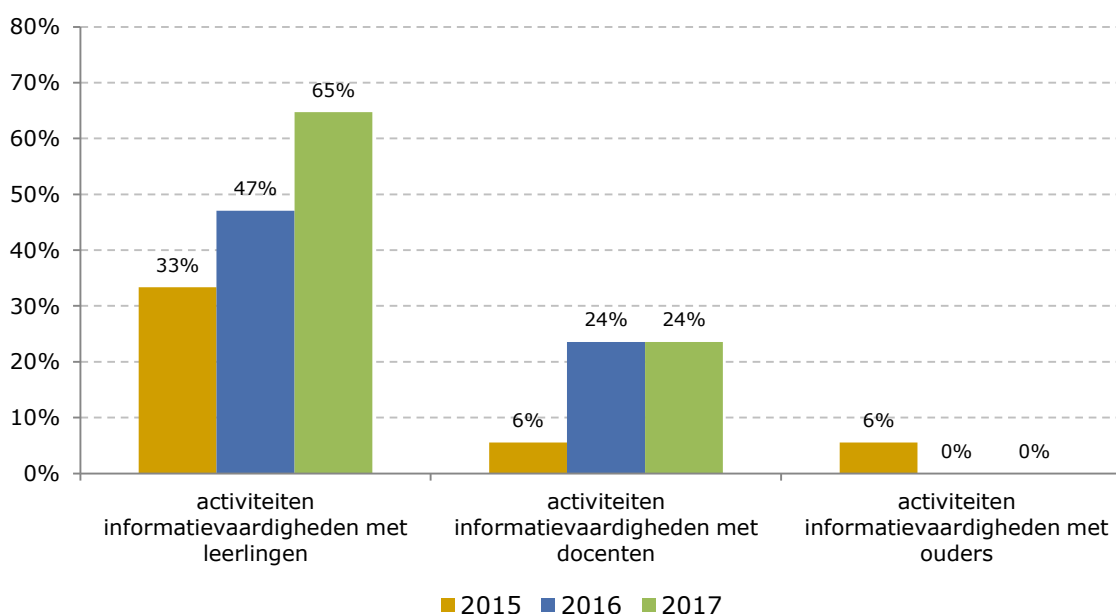
Volgens een kwart van de bibliotheekmedewerkers in de monitor voor het vo voldoet het aandeel informatieve boeken aan de norm van ten minste 30 procent van de totale collectie (25%). Dat is meer dan in 2016, zij het niet significant. Het aantal scholen met voldoende computers, digiborden en/of tablets is in alle jaren ongeveer drie kwart (Grafiek 21).

Grafiek 21 Voldoende informatieve boeken en computers, digiborden en tablets?

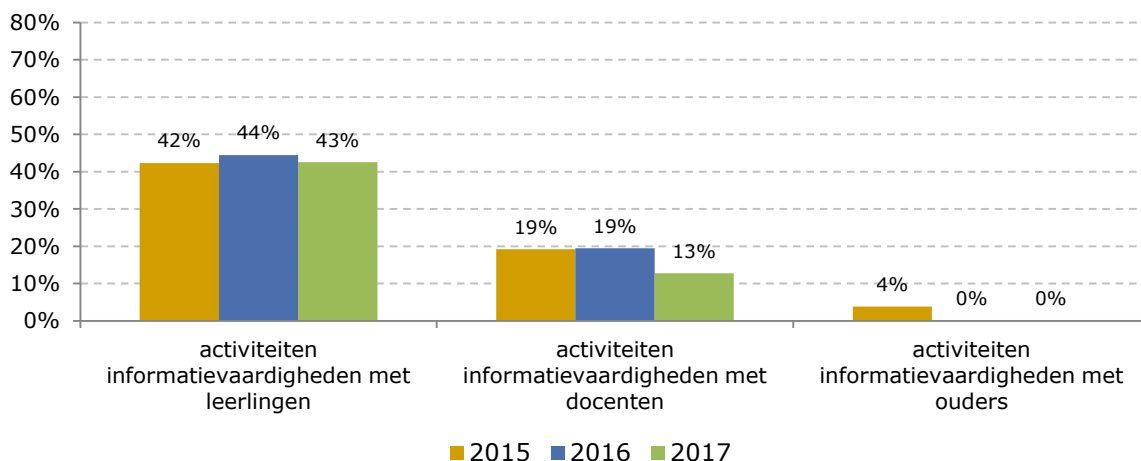
Het percentage mediathecarissen dat activiteiten informatievaardigheden uitvoert met leerlingen en docenten is in 2017 (niet significant) hoger (65%) dan in 2016 (47%) (Grafiek 22).

Grafiek 22 Activiteiten informatievaardigheden mediathecarissen

Het percentage bibliotheekmedewerkers dat activiteiten informatievaardigheden uitvoert met leerlingen (43%), docenten (13%) en ouders (0%) is in 2017 ongeveer even hoog als in 2016 (Grafiek 23).

Grafiek 23 Activiteiten informatievaardigheden medewerkers openbare bibliotheek

5.2 Ontwikkelingen leerkrachten

Bij de leerkrachten vmbo¹⁹ die de vragen over informatievaardigheden hebben gekregen is de verdeling over de leerjaren tussen 2015 en 2017 redelijk stabiel. Leerjaar 1 is het best vertegenwoordigd (42% in 2017). Het percentage docenten dat (ook) les geeft in de theoretische leerweg is in 2016 en 2017 duidelijk hoger dan in 2015, het percentage docenten dat (ook) Nederlands geeft is in 2017 lager dan in 2015 en 2016 (Tabel 10).

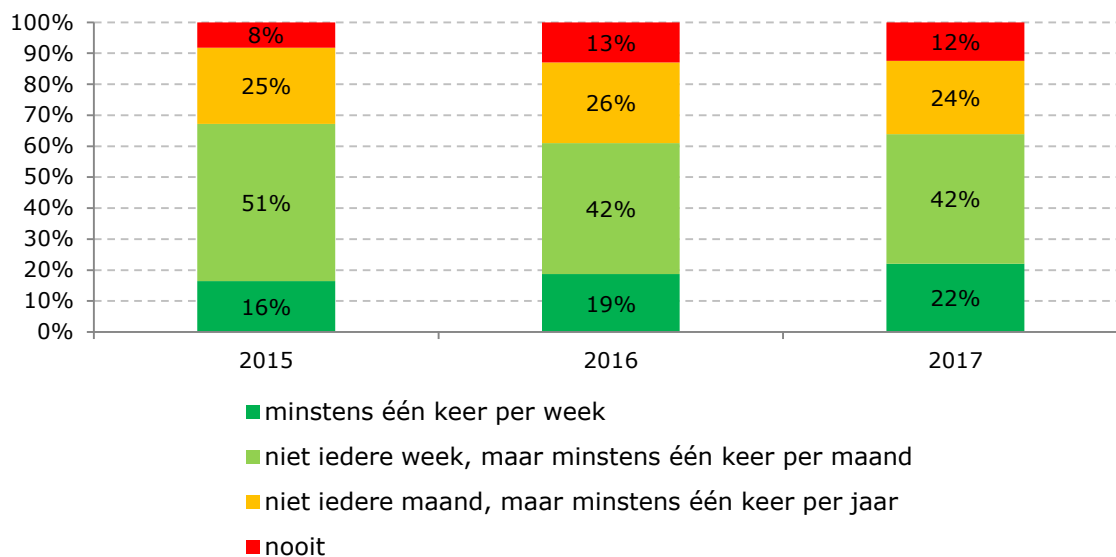
Tabel 10 Verdeling van leerkrachten naar leerjaar, leerweg en vak (Nederlands ja/nee) per meting

	2015	2016	2017
Leerjaar 1	40%	45%	42%
Leerjaar 2	24%	29%	26%
Leerjaar 3	23%	17%	22%
Leerjaar 4	13%	9%	10%
theoretische leerweg/mavo	48%	64%	58%
basisberoepsgerichte leerweg	49%	44%	56%
kaderberoepsgerichte leerweg	60%	52%	61%
gemengde leerweg	21%	14%	20%
Nederlands	51%	42%	36%
n (totaal)	261	553	679

¹⁹ In de analyse zijn uitsluitend docenten voor leerjaar 1-4 van het vmbo, exclusief praktijkonderwijs, meegenomen.

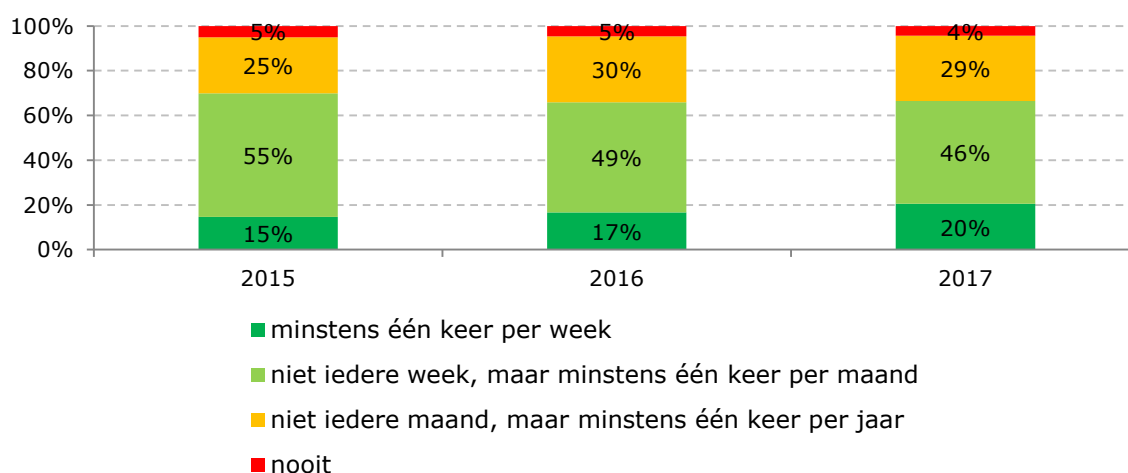
Docenten vmbo in de monitor geven in 2017 ongeveer even vaak expliciet aandacht aan het onderwerp informatievaardigheden (64%) als in 2015 en 2016 (67% en 61%) (Grafiek 24).²⁰

Grafiek 24 "Hoe vaak geeft u expliciet aandacht aan het onderwerp informatievaardigheden?"

Ook de frequentie waarmee docenten opdrachten of huiswerk geven waarbij leerlingen informatievaardigheden moeten gebruiken is niet duidelijk veranderd (Grafiek 25). De frequentie voor opdrachten of huiswerk is ongeveer hetzelfde als bij de expliciete aandacht voor informatievaardigheden van de docent.

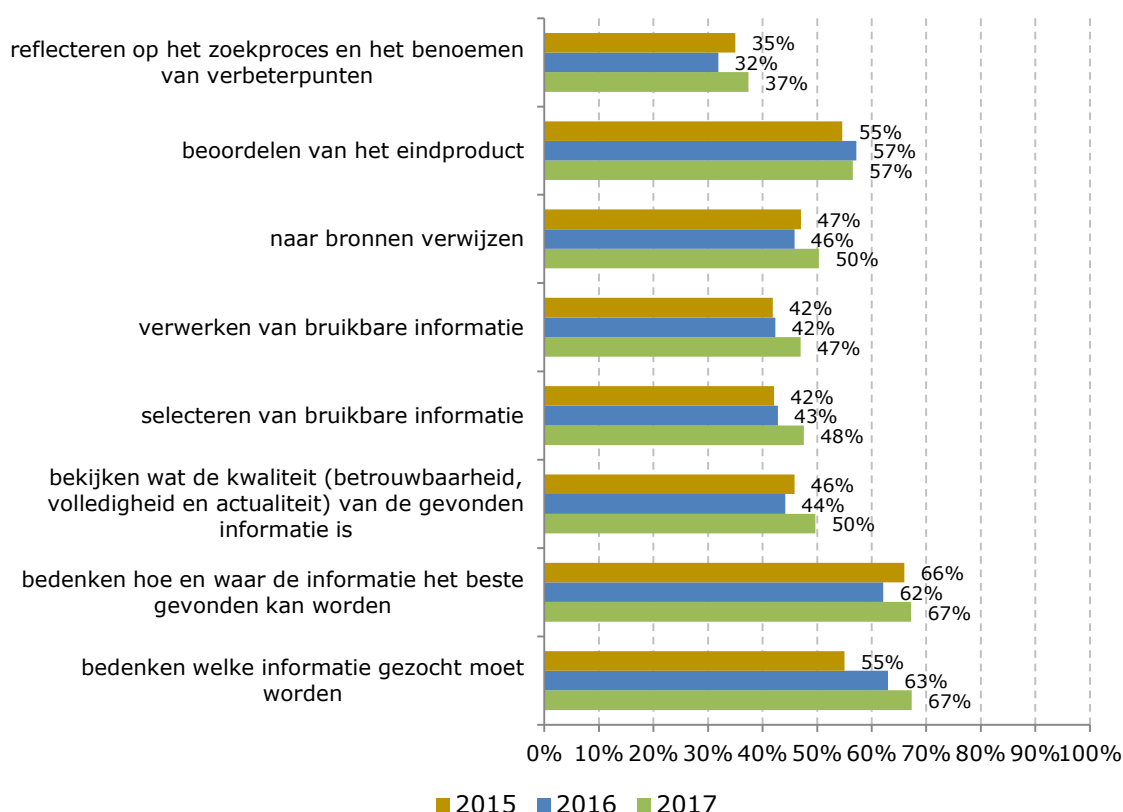
Grafiek 25 "Hoe vaak geeft u opdrachten of huiswerk waarbij leerlingen informatievaardigheden moeten gebruiken?"

²⁰ Ook als we alleen naar docenten Nederlands kijken, zijn er geen significante verschillen tussen 2016 en 2017.

Leerkrachten laten in 2017 ook ongeveer dezelfde vaardigheden aan bod komen als in 2015 en 2016. De verschillen tussen de jaren zijn niet significant. Bedenken welke informatie gezocht moet worden en hoe en waar komen het meest frequent aan de orde (beide voor 67% vaak of altijd). Verder wordt er ook vaak aandacht besteed aan het beoordelen van het eindproduct (voor 57% vaak of altijd). De verschillen tussen de jaren zijn over het algemeen niet significant. Alleen het aandacht geven aan bedenken welke informatie gezocht moet worden is significant toegenomen sinds 2015 (Grafiek 26).

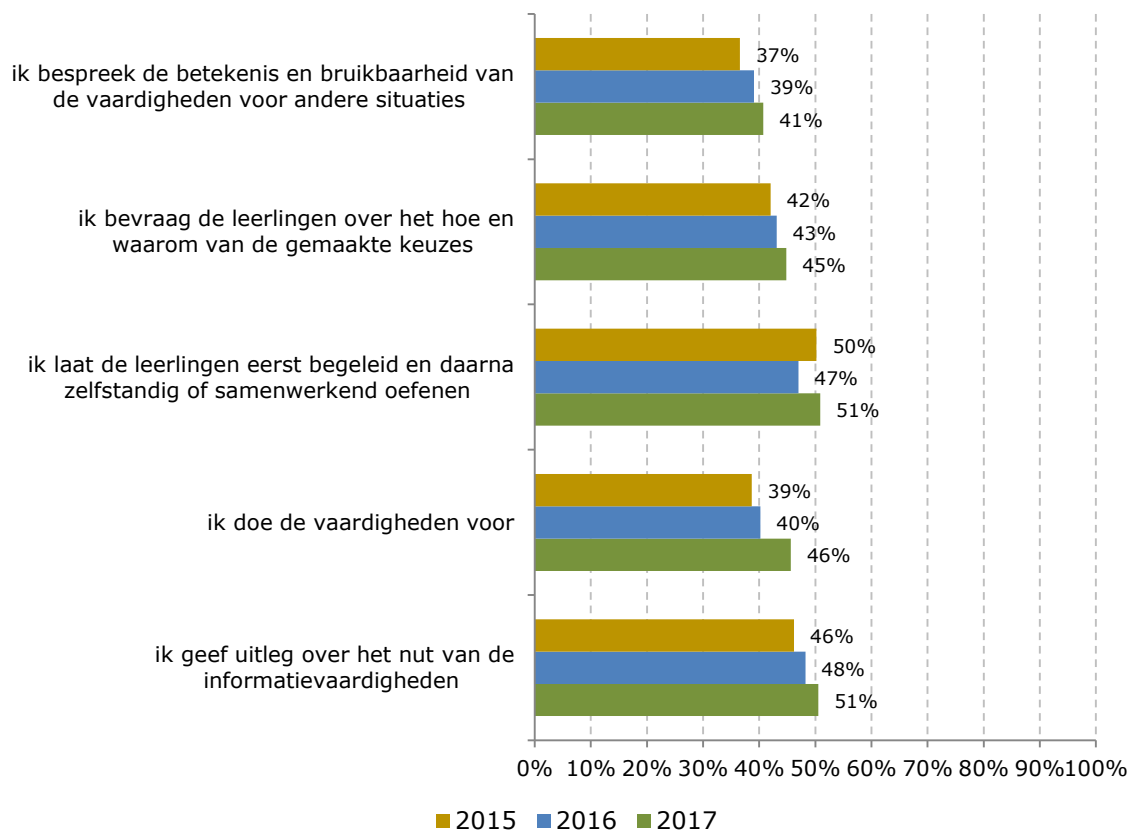
Grafiek 26 "Als u expliciet aandacht geeft aan informatievaardigheden, welke vaardigheden laat u dan aan bod komen?" (% vaak/altijd)²¹

Ook de didactische aanpak bij aandacht voor informatievaardigheden is in 2017 globaal hetzelfde als in 2015 en 2016 (er zijn geen significante verschillen gevonden). Uitleg geven over het nut van informatievaardigheden en leerlingen eerst begeleid en dan zelfstandig of samenwerkend laten oefenen zijn het meest frequent (beide 51%) (Grafiek 27).

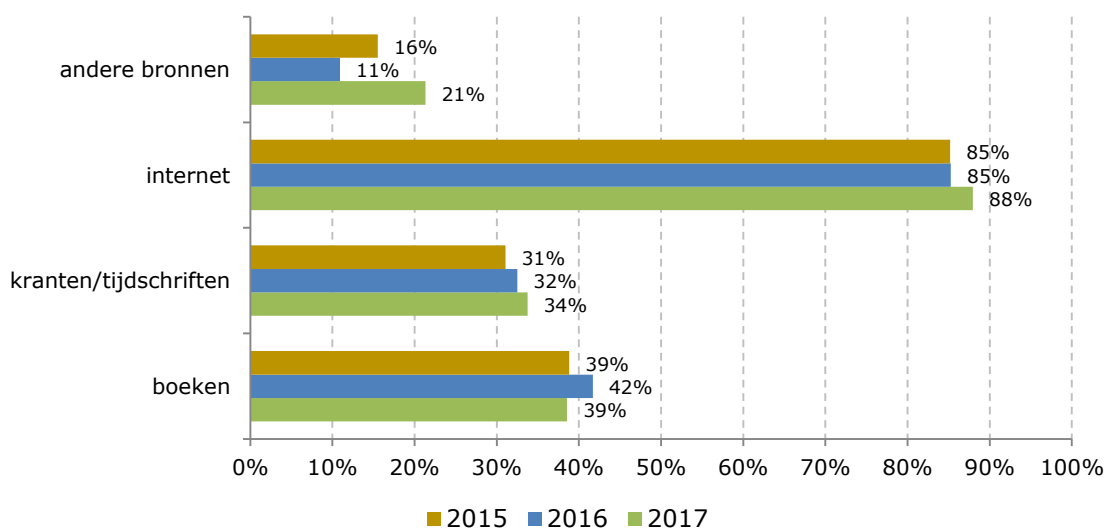
²¹ Leerkrachten die eerder aangaven dat zij nooit expliciet aandacht geven aan informatievaardigheden (8% in 2015, 13% in 2016 en 12% in 2017) hebben deze vragen niet gekregen en zijn buiten beschouwing gelaten. De percentages 'vaak/altijd' zouden een paar procent lager liggen als deze waren meegenomen in de percentering. Dit geldt ook voor Grafiek 27 en Grafiek 28.

Grafiek 27 "Als u aandacht geeft aan informatievaardigheden, hoe pakt u dat dan didactisch aan?" (% vaak/altijd)

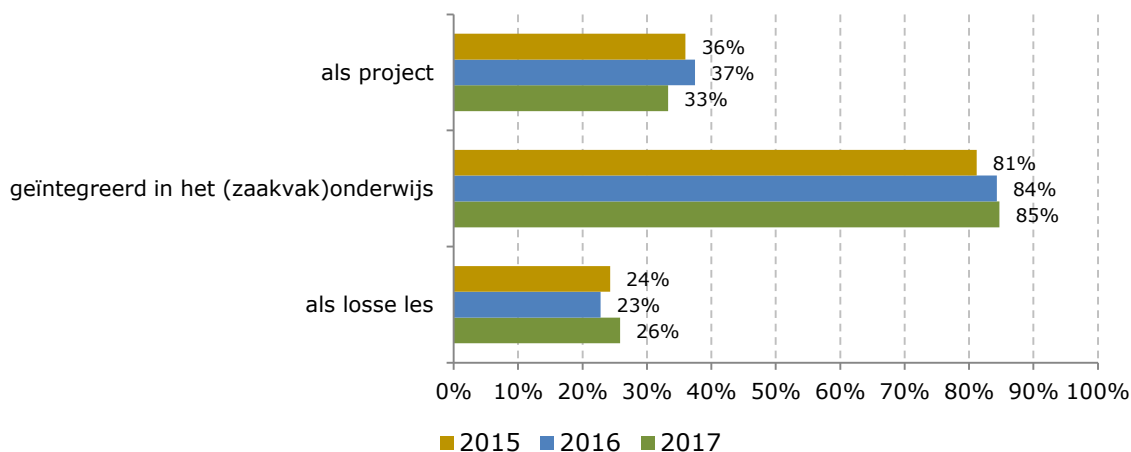
Als bronnen bij informatievaardigheden laten leerkrachten in het vmbo internet veruit het vaakst aan bod komen (88%) (Grafiek 28).

Grafiek 28 "Als u aandacht geeft aan informatievaardigheden, welke bronnen laat u dan aan bod komen?" (% vaak/altijd)

Informatievaardigheden komen in het lesprogramma vrijwel altijd geïntegreerd in het (zaakvak)onderwijs aan bod (85%). Dit is niet veranderd in de loop van de jaren (Grafiek 29).

Grafiek 29 "Op welke manier komen informatievaardigheden aan bod in uw lesprogramma?" (% ja)

5.3 Ontwikkelingen leerlingen

Van de leerlingen vmbo²² die deelnamen aan het onderzoek over informatievaardigheden is het percentage uit leerjaar 1 en 2 iets gedaald en uit leerjaar 3 en 4 iets gestegen ten opzichte van 2016. De verdeling over de leerwegen is in 2017 ongeveer gelijk aan 2016 en 2015 (Tabel 11). Het percentage meisjes was in 2017 gelijk aan in 2016 (beide 49%).

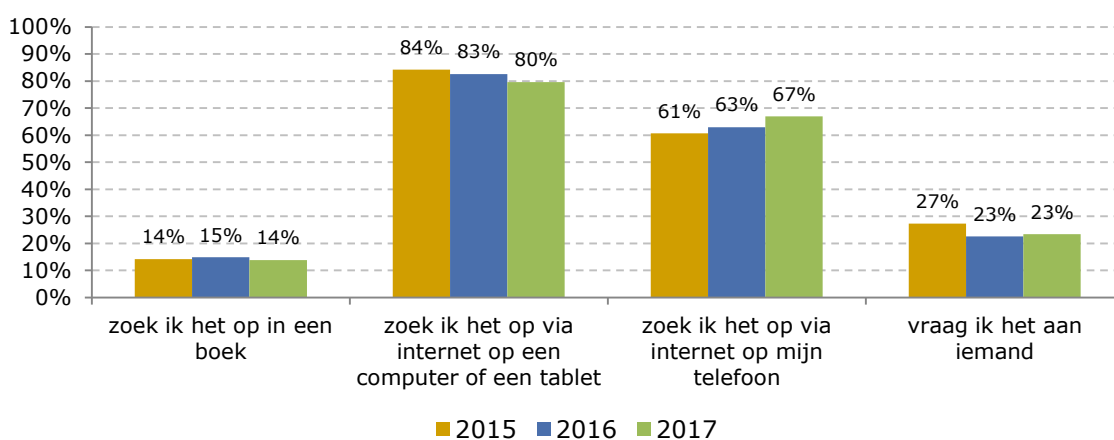
Tabel 11 Verdeling van leerlingen naar leerjaar en leerweg per meting

	2015	2016	2017
Leerjaar 1	47%	40%	34%
Leerjaar 2	29%	34%	30%
Leerjaar 3	18%	17%	24%
Leerjaar 4	6%	9%	12%
theoretische leerweg/mavo	43%	44%	48%
basisberoepsgerichte leerweg	16%	17%	17%
kaderberoepsgerichte leerweg	30%	29%	27%
gemengde leerweg	11%	10%	8%
n (totaal)	5270	8552	8942

²² Exclusief praktijkonderwijs.

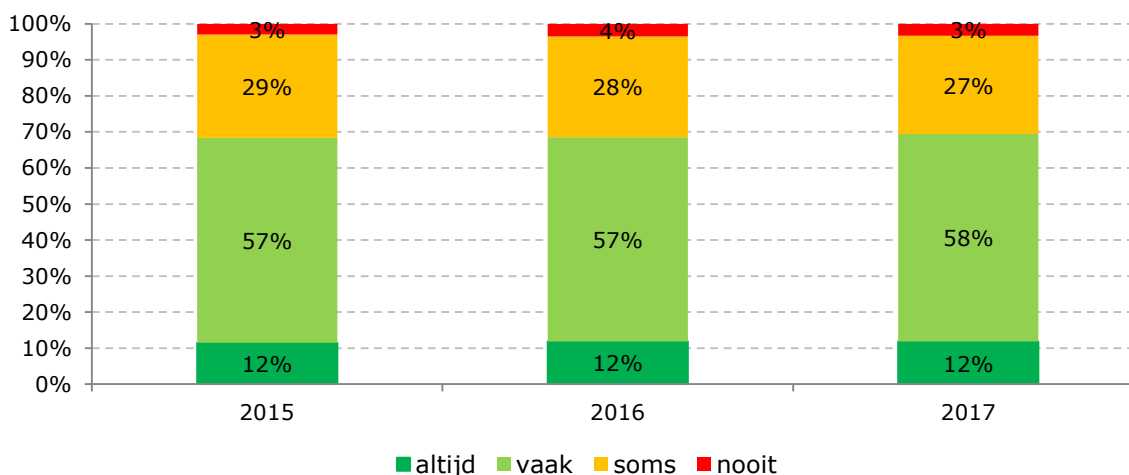
Als leerlingen van het vmbo informatie moeten zoeken (bijvoorbeeld voor een werkstuk), zoeken ze dit meestal op internet, op een computer of tablet (80% vaak of altijd in 2017) of via hun smartphone (67%). Duidelijk is dat leerlingen in de loop van de jaren minder vaak hun informatie opzoeken op een computer of tablet (80% vaak of altijd in 2017 t.o.v. 84% in 2015) en vaker op hun telefoon (67% t.o.v. 61%). Een kleine minderheid zoekt het (ook) op in een boek (14%) (Grafiek 30). Bijna de helft zoekt informatie nooit in een boek (41%). Dit is een groter deel dan in voorgaande jaren, toen nog ongeveer een derde informatie nooit opzocht in een boek (33% in 2015 en 36% in 2016). Bijna niemand zoekt informatie nooit via een PC of tablet op internet (7%).

Grafiek 30 'Als ik informatie moet zoeken (bijvoorbeeld voor een werkstuk), dan...'
(% vaak/altijd)

Bijna drie kwart van de leerlingen (70%) zegt dat het altijd of vaak lukt om zonder hulp de informatie te vinden die ze zoeken voor een werkstuk, presentatie of opdracht. Hierin is geen ontwikkeling zichtbaar (Grafiek 31).

Grafiek 31 'Hoe vaak lukt het je om zonder hulp de informatie te vinden die je zoekt?'

Als leerlingen vmbo de informatie die ze zoeken niet kunnen vinden, vraagt de grootste groep vaak of altijd aan hun ouders (42%), een andere leerling (28%) of een docent (21%) waar ze de informatie kunnen vinden. Verschillen tussen de verschillende jaren zijn er bijna niet (Tabel 12).

Tabel 12 'Als ik de informatie die ik zoek niet kan vinden, dan...' (% vaak/altijd)²³

	2015	2016	2016
vraag ik aan mijn ouders waar ik informatie kan vinden	45%	43%	42%
vraag ik aan een andere leerling waar ik informatie kan vinden	29%	27%	28%
vraag ik aan een docent waar ik informatie kan vinden	21%	20%	21%
vraag ik aan iemand van de bibliotheek waar ik informatie kan vinden	11%	9%	8%
vraag ik aan een deskundige waar ik informatie kan vinden	4%	4%	4%
zet ik een vraag op Twitter of op een blog	3%	3%	

Ook de manier waarop men informatie zoekt voor een werkstuk is de afgelopen jaren niet veel veranderd. Twee derde van de leerlingen gebruikt altijd of vaak meer dan één zoekwoord in Google (64%), een derde kijkt nog in andere bronnen als men informatie gevonden heeft (33%) (Tabel 13).

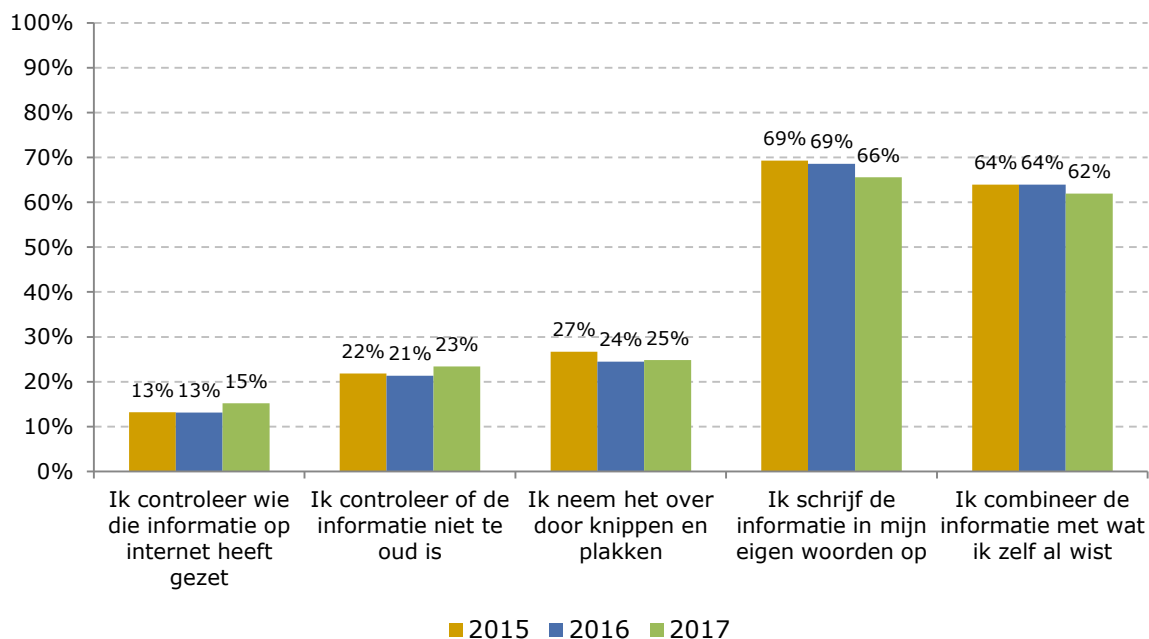
Tabel 13 'Hoe zoek jij informatie? Geef aan hoe vaak je iets doet' (% vaak/altijd)

	2015	2016	2017
als ik informatie op het internet zoek (bijvoorbeeld met Google) type ik meer dan één zoekwoord in	66%	65%	64%
als ik informatie heb gevonden (bijvoorbeeld in een boek of op een website), kijk ik ook nog in andere boeken of websites	34%	34%	33%
als ik voor een werkstuk informatie zoek, schrijf ik eerst op wat ik zelf al weet over het onderwerp	51%	48%	48%
als ik voor een werkstuk informatie zoek, maak ik een lijstje met woorden die mij helpen bij het zoeken	18%	16%	16%
als ik voor een werkstuk informatie zoek, bedenk ik eerst waar ik die informatie het beste kan vinden	42%	40%	38%

Twee derde van de leerlingen schrijft de informatie in eigen woorden op (66%), iets minder dan twee derde (62%) combineert gevonden informatie met wat ze zelf al wisten. Slechts 15 procent controleert wie informatie op internet heeft gezet en slechts 23 procent controleert of de informatie niet uit te oud is. Verschillen tussen de jaren zijn minimaal (Grafiek 32).

²³ De antwoordcategorie 'zet ik een vraag op twitter' wordt in 2017 niet meer aangeboden.

Grafiek 32 'Wat doe je met de informatie die je hebt gevonden voor je werkstuk, presentatie of opdracht' (% vaak/altijd)

Op de vraag 'Als ik mijn werkstuk, presentatie of opdracht bijna af heb controleer ik nog een keer of ik het werk goed gedaan heb' antwoordt drie kwart van de leerlingen dat zij dit altijd of vaak doen (75% in 2017, 76% in 2015 en 2016).

6 VMBO - verschillen tussen groepen leerlingen

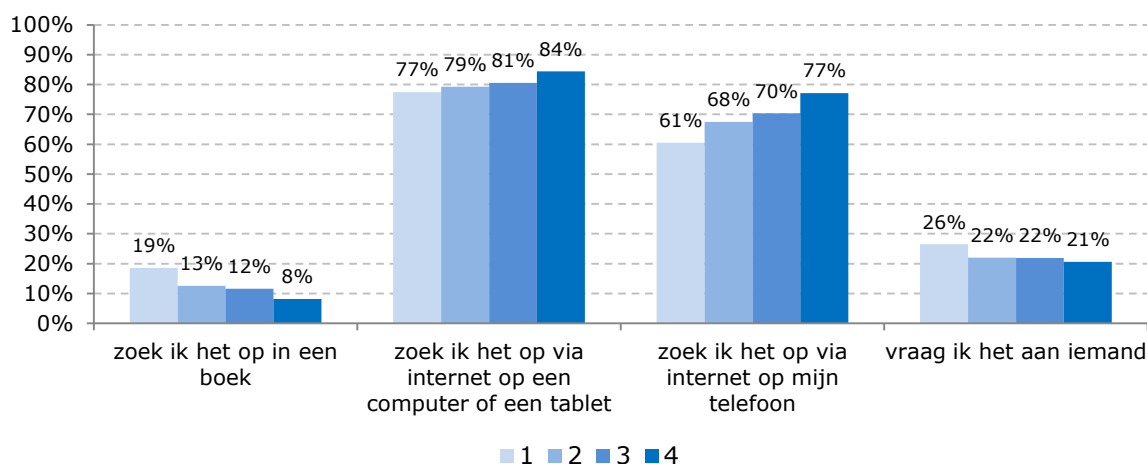
In hogere leerjaren zoeken leerlingen informatie (nog) vaker op internet en (nog) minder vaak in een boek dan in lagere groepen. Het aantal leerlingen dat zegt de informatie die ze zoeken zonder hulp vaak of altijd te kunnen vinden stijgt van twee derde in leerjaar 1 naar drie kwart in leerjaar 4. Lukt het niet, dan vragen leerlingen in hogere leerjaren het minder vaak aan hun ouders en vaker aan andere leerlingen. Ook zoeken ze op internet vaker met meerdere zoekwoorden en controleren ze iets vaker wie iets op internet heeft gezet.

Meisjes zoeken in alle bronnen meer op dan jongens, vragen vaker hun ouders of andere leerlingen waar ze informatie kunnen vinden, schrijven vooraf vaker op wat ze zelf al weten en schrijven de informatie later vaker in eigen woorden op. Jongens controleren iets vaker wie informatie wanneer op internet heeft gezet en zeggen vaker altijd zonder hulp de informatie te kunnen vinden die ze zoeken.

6.1 Leerjaar

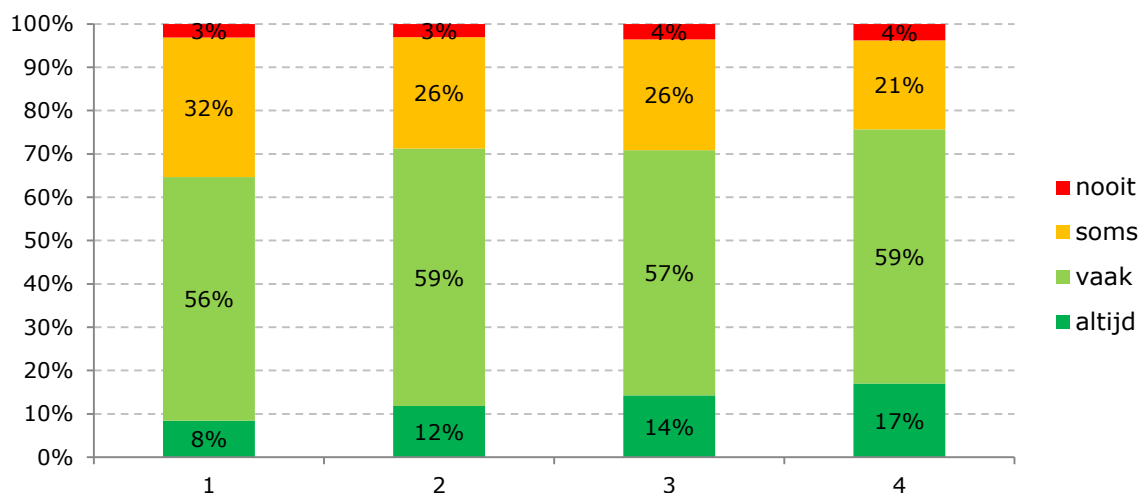
Vergelijken we in de vmbo-data van 2017 verschillende leerjaren, dan zien we dat het percentage leerlingen dat vaak of altijd informatie op internet zoekt via een computer of tablet of met een smartphone in hogere leerjaren toeneemt en het percentage dat informatie opzoekt in een boek afneemt. In leerjaar 4 zoekt slechts 8 procent informatie voor bijvoorbeeld een werkstuk vaak of altijd in een boek en 84 procent met een computer of tablet op internet (Grafiek 33).

Grafiek 33 'Als ik informatie moet zoeken (bijvoorbeeld voor een werkstuk), dan...' naar leerjaar (% vaak/altijd)

In leerjaar 1 zegt bijna twee derde van de leerlingen (64%) dat het altijd of vaak lukt de informatie te vinden die ze zoeken, in leerjaar 4 drie kwart (76%) (Grafiek 34).

Grafiek 34 'Hoe vaak lukt het je om zonder hulp de informatie te vinden die je zoekt?' naar leerjaar

Als leerlingen de informatie die ze zoeken niet kunnen vinden, vragen leerlingen in hogere leerjaren het veel minder vaak aan hun ouders, iets minder vaak aan iemand van de bibliotheek en iets vaker aan andere leerlingen of een docent (Tabel 14).

Tabel 14 'Als ik de informatie die ik zoek niet kan vinden, dan...' naar leerjaar (% vaak/altijd)

	1	2	3	4
vraag ik aan mijn ouders waar ik informatie kan vinden	49%	41%	36%	35%
vraag ik aan een andere leerling waar ik informatie kan vinden	25%	26%	32%	36%
vraag ik aan een docent waar ik informatie kan vinden	20%	20%	24%	22%
vraag ik aan iemand van de bibliotheek waar ik informatie kan vinden	11%	8%	7%	5%
vraag ik aan een deskundige waar ik informatie kan vinden	4%	4%	4%	5%

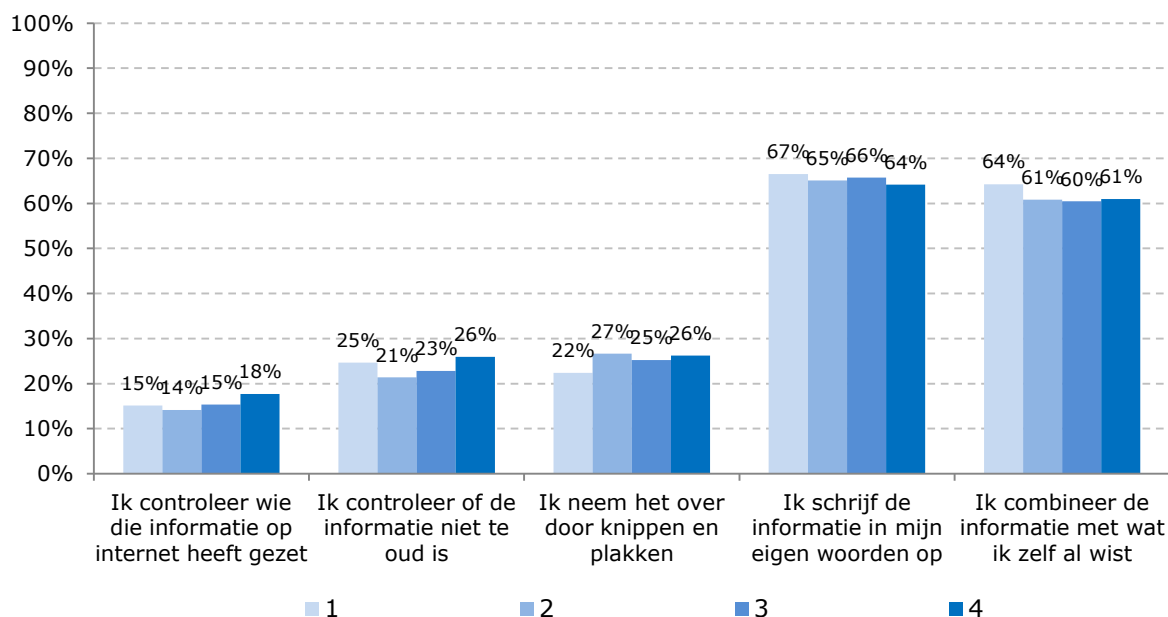
Naast het medium, verschilt ook de manier waarop men informatie zoekt voor een werkstuk per leerjaar. Eerst een lijstje met woorden maken die helpen bij het zoeken, eerst opschrijven wat men zelf al weet en eerst bedenken waar men de informatie kan vinden wordt in hogere leerjaren minder gangbaar, zoeken op internet met meer dan één zoekwoord doet men in hogere leerjaren vaker (Tabel 15).

Tabel 15 'Hoe zoek jij informatie? Geef aan hoe vaak je iets doet' (% vaak/altijd) – naar leerjaar

	1	2	3	4
als ik informatie op het internet zoek (bijvoorbeeld met Google) type ik meer dan één zoekwoord in	60%	64%	67%	70%
als ik informatie heb gevonden (bijvoorbeeld in een boek of op een website), kijk ik ook nog in andere boeken of websites	36%	32%	31%	33%
als ik voor een werkstuk informatie zoek, schrijf ik eerst op wat ik zelf al weet over het onderwerp	54%	47%	44%	38%
als ik voor een werkstuk informatie zoek, maak ik een lijstje met woorden die mij helpen bij het zoeken	18%	17%	14%	12%
als ik voor een werkstuk informatie zoek, bedenk ik eerst waar ik die informatie het beste kan vinden	44%	36%	35%	34%

Controleren wie iets op internet heeft gezet wordt in leerjaar 4 vaker gedaan (18%) dan in lagere leerjaren (14%-15%) (Grafiek 35). Verder zijn de verschillen tussen leerjaren vrij beperkt wat betreft de manier waarop leerlingen informatie 'verwerken'.

Grafiek 35 'Wat doe je met de informatie die je hebt gevonden voor je werkstuk, presentatie of opdracht' (% vaak/altijd) – naar leerjaar

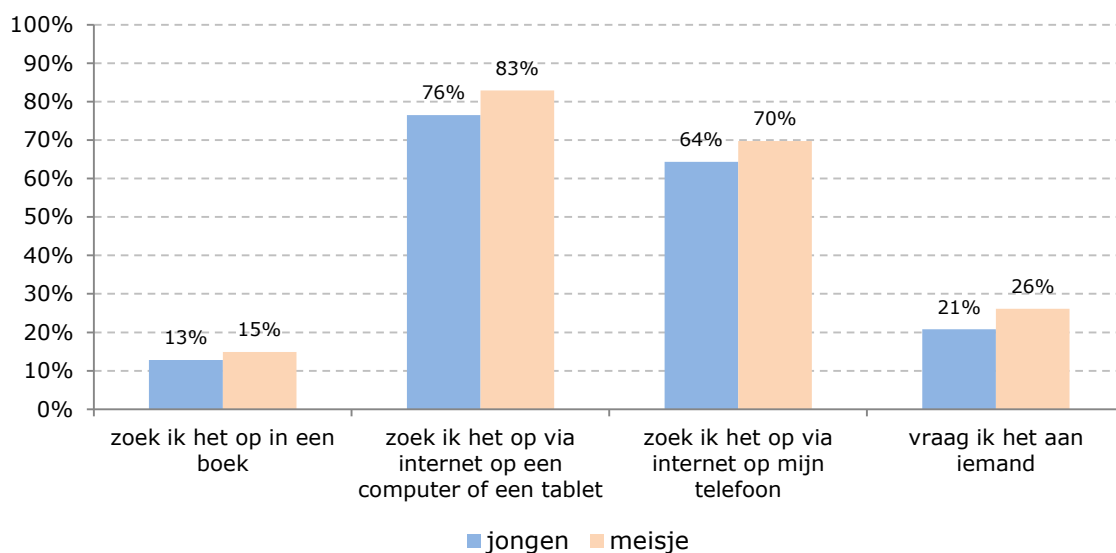

Op de vraag 'Als ik mijn werkstuk, presentatie of opdracht bijna af heb controleer ik nog een keer of ik het werk goed gedaan heb' antwoordt in leerjaar 1 ruim drie kwart dat zij dit altijd of vaak doen (77%), in hogere leerjaren iets minder dan drie kwart (72%-74%).

6.2 Geslacht

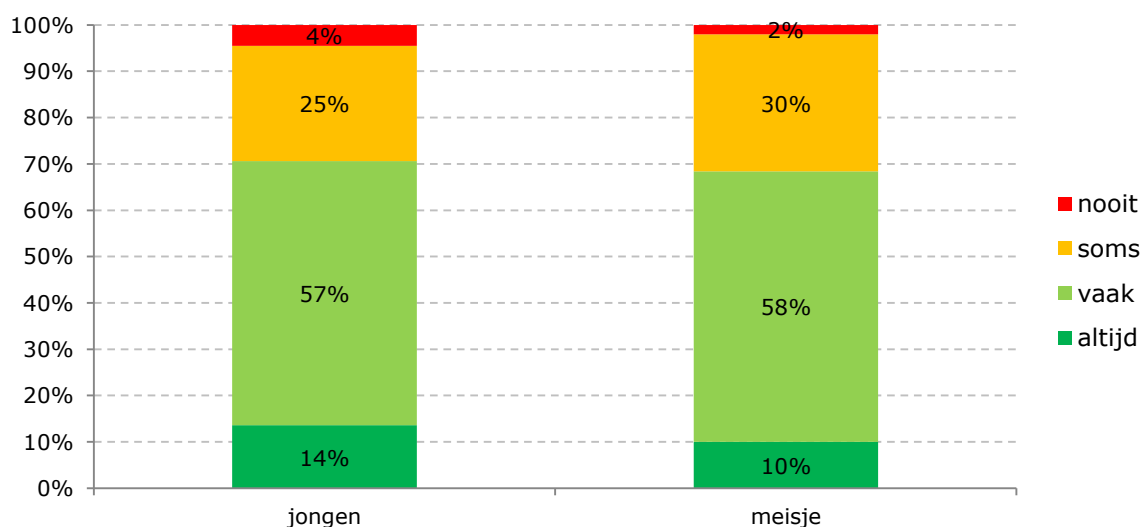
Als leerlingen vmbo informatie moeten zoeken voor bijvoorbeeld een werkstuk, zoeken meisjes in alle bronnen vaker dan jongens (Grafiek 36).

Grafiek 36 'Als ik informatie moet zoeken (bijvoorbeeld voor een werkstuk), dan...' naar geslacht

Hoewel meisjes meer bronnen raadplegen, zeggen meer jongens altijd zonder hulp de informatie te vinden die ze zoeken (14% tegen 10%). Ze zeggen echter ook vaker dat het nooit lukt om zonder hulp informatie te vinden die ze zoeken (4% tegen 2%) (Grafiek 37).

Grafiek 37 'Hoe vaak lukt het je om zonder hulp de informatie te vinden die je zoekt?' naar geslacht

Als ze de informatie niet kunnen vinden, vragen meisjes vaker hun ouders (45%) en andere leerlingen (32%) waar ze de informatie kunnen vinden dan jongens (39% en 25%). Jongens vragen het iets vaker aan een deskundige (5% tegen 3%) (Tabel 16).

Tabel 16 'Als ik de informatie die ik zoek niet kan vinden, dan...' naar geslacht (% vaak/altijd)

	jongens	meisjes
vraag ik aan mijn ouders waar ik informatie kan vinden	39%	45%
vraag ik aan een andere leerling waar ik informatie kan vinden	25%	32%
vraag ik aan docent waar ik informatie kan vinden	21%	21%
vraag ik aan iemand van de bibliotheek waar ik informatie kan vinden	8%	8%
vraag ik aan een deskundige waar ik informatie kan vinden	5%	3%

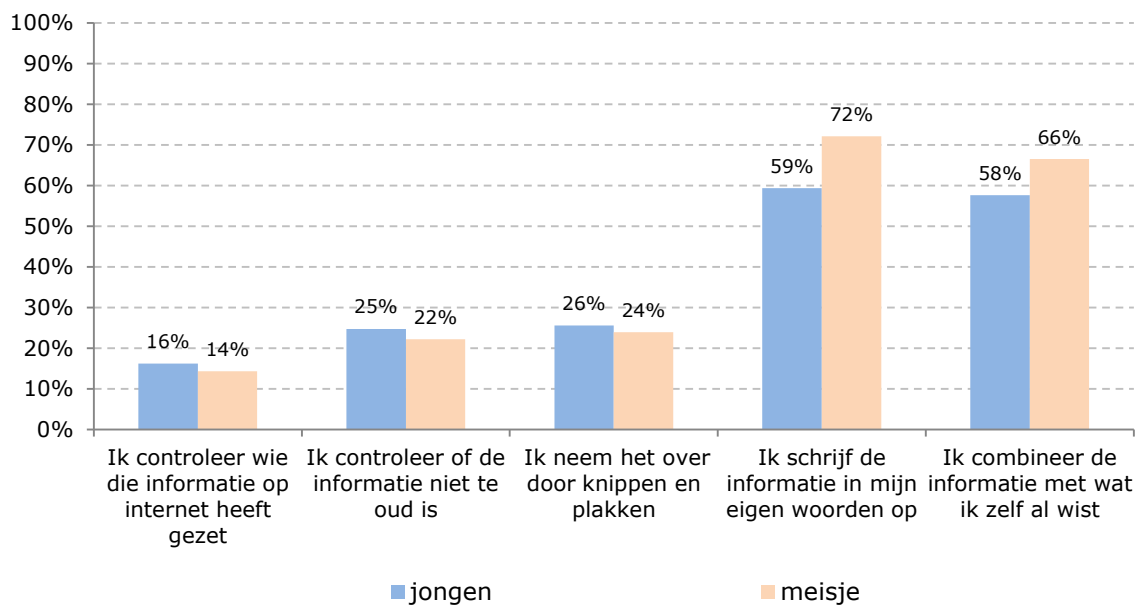
Meisjes typen vaker meer dan een zoekwoord in bij het zoeken naar informatie (67% t.o.v. 61%), kijken vaker nog in een andere bron als ze informatie hebben gevonden (38% t.o.v. 29%), schrijven vaker eerst op wat ze zelf al weten (52% t.o.v. 43%). Zelf eerst een zoekwoordenlijstje maken en eerst bedenken waar men informatie het best kan zoeken doen jongens en meisjes ongeveer even vaak (Tabel 9).

Tabel 17 'Hoe zoek jij informatie? Geef aan hoe vaak je iets doet' (% vaak/altijd) – naar geslacht

	jongens	meisjes
Als ik informatie op het internet zoek (bijvoorbeeld met Google) type ik meer dan één zoekwoord in	61%	67%
Als ik informatie heb gevonden (bijvoorbeeld in een boek of op een website), kijk ik ook nog in andere boeken of websites	29%	38%
Als ik voor een werkstuk informatie zoek, schrijf ik eerst op wat ik zelf al weet over het onderwerp	43%	52%
Als ik voor een werkstuk informatie zoek, maak ik een lijstje met woorden die mij helpen bij het zoeken	15%	17%
Als ik voor een werkstuk informatie zoek, bedenk ik eerst waar ik die informatie het beste kan vinden	38%	39%

Meisjes geven informatie vaker in hun eigen woorden weer (72%) en combineren informatie vaker met wat ze al wisten (66%) dan jongens (59% en 58%). Jongens zeggen iets vaker te controleren wie de informatie op internet heeft gezet (16% tegen 14%) en wanneer (25% tegen 22%). Ook zeggen jongens iets vaker over te nemen door te knippen en plakken (26% tegen 24%) (Grafiek 38).

Grafiek 38 'Wat doe je met de informatie die je hebt gevonden voor je werkstuk, presentatie of opdracht' (% vaak/altijd) – naar geslacht

Meer meisjes zeggen vaker als ze bijna klaar zijn met hun werkstuk, presentatie of opdracht hun werk nog even te controleren (81% vaak of altijd) dan jongens (68%).

7 VMBO - verbanden

Het aantal vmbo-docenten van scholen met een leerlijn informatievaardigheden of een mediaplan is in de Monitor beperkt. De samenhang met de activiteiten van de docenten is daarom niet goed te bepalen. Wel lijken op scholen met een specifieke verantwoordelijke informatievaardigheden (andere) docenten iets minder vaak aandacht te besteden aan bepaalde informatievaardigheden. Ook lijkt het zo te zijn dat docenten minder vaak aandacht aan het onderwerp informatievaardigheden besteden als medewerkers van de openbare bibliotheek activiteiten informatievaardigheden met docenten uitvoeren.

De aanwezigheid van een leerlijn, mediaplan of specifieke verantwoordelijke voor informatievaardigheden op een school, lijkt weinig effect te hebben op antwoorden die leerlingen geven over informatievaardigheden.

7.1 Verantwoordelijke informatievaardigheden en activiteiten medewerkers openbare bibliotheek – verband met activiteiten leerkrachten²⁴

Bij slechts een klein deel van de docenten hanteert de school een leerlijn informatievaardigheden (13%, n=75) of kent de school een mediaplan (16%, n=92). Er kan daarom voor de activiteiten van docenten geen goede vergelijking worden gemaakt tussen scholen met en scholen zonder leerlijn of mediaplan. In elk geval komen er geen duidelijke verschillen naar voren in frequentie van aandacht van de leerkrachten voor informatievaardigheden.

Bij een kwart van de leerkrachten is er op de school een specifieke verantwoordelijke voor informatievaardigheden (25%, n=137). Op deze scholen besteden docenten *minder* vaak aandacht aan het voordoen van informatievaardigheden (30% vaak of altijd) dan op scholen zonder specifieke verantwoordelijke voor informatievaardigheden (50%). Daarnaast besteden de docenten op scholen met een verantwoordelijke ook minder vaak aandacht aan het begeleiden en daarna zelfstandig of samenwerkend oefenen van leerlingen (44% doet dit vaak of altijd tegen 52%) en het bevragen van de leerlingen over het hoe en waarom van de gemaakte keuzes (42% tegen 45%). Wellicht stellen juist scholen waar (tot nu toe) weinig aan informatievaardigheden wordt gedaan eerder een specifieke verantwoordelijke daarvoor aan, of wordt een deel van de activiteiten dan door de verantwoordelijke overgenomen van de (overige) docenten.

²⁴ Van de 705 docenten die in de meting van 2017 de vragen over informatievaardigheden hebben ingevuld, konden voor 559 docenten (79%) de antwoorden worden gekoppeld aan de antwoorden van de leesconsulent over de school.

Als medewerkers van de openbare bibliotheek activiteiten informatievaardigheden met docenten uitvoeren, besteden docenten *minder* vaak expliciet aandacht aan het onderwerp informatievaardigheden (59% ten minste maandelijks) dan wanneer de medewerkers van de openbare bibliotheek dat niet doen (62%). Daarnaast geven ze ook minder vaak opdrachten of huiswerk waarbij leerlingen informatievaardigheden moeten gebruiken (62% tegen 66%) en laten ze informatievaardigheden minder vaak aan bod komen als project in hun lesprogramma (23% tegen 37%). Ook hier geldt echter dat slechts op een klein deel van de scholen is aangegeven dat medewerkers van de openbare bibliotheek activiteiten informatievaardigheden met docenten uitvoeren (19%, n=104). Daarom kan voor de activiteiten van docenten geen goede vergelijking worden gemaakt tussen scholen.

7.2 Mediaplan, verantwoordelijke informatievaardigheden en activiteiten mediathecarissen en medewerkers openbare bibliotheek – verband met antwoorden leerlingen²⁵

Er kan geen goede vergelijking worden gemaakt tussen de antwoorden van de leerlingen - bijvoorbeeld op de vraag hoe vaak het lukt zonder hulp de informatie te vinden die men zoekt - en de vraag of de school wel of geen leerlijn informatievaardigheden heeft, doordat de groep leerlingen bij wie de school een leerlijn heeft vrij klein is (in leerjaar 1 12%, n=262). Tussen leerlingen van scholen met (30%, n=670) en zonder mediaplan zijn geen verschillen gevonden. Tussen leerlingen van scholen met (33%, n=739) en zonder een specifieke verantwoordelijke informatievaardigheden komen weinig verschillen naar voren.

Op scholen waar de mediathecarissen of medewerkers van de openbare bibliotheek activiteiten informatievaardigheden met leerlingen uitvoeren, gebeurt het minder vaak dat leerlingen voor het zoeken naar informatie bedenken waar ze de informatie het beste kunnen vinden (41% vaak of altijd) dan op scholen waar geen activiteiten worden uitgevoerd (46%). Daarnaast gebeurt minder vaak dat leerlingen aan een docent vragen waar ze informatie kunnen vinden, als ze informatie niet kunnen vinden (19% t.o.v. 27%).

Op scholen waar leerkrachten aangeven dat er voldoende computers beschikbaar zijn, controleren leerlingen vaker of de informatie niet te oud is (26% vaak of altijd) en of ze hun werk (werkstuk/presentatie/opdracht) goed hebben gedaan (78% vaak of altijd) dan op scholen waar leerkrachten aangeven dat er niet voldoende computers beschikbaar zijn (17% en 63%).²⁶

²⁵ Voor 6830 van de 9801 leerlingen vmbo (70%) die in de meting van 2017 de vragen over informatievaardigheden hebben beantwoord, konden de antwoorden worden gekoppeld aan de antwoorden van de bibliotheekmedewerker/leesconsulent. Om een zuivere analyse te kunnen maken, kijken we hier alleen naar leerlingen uit groep 1. Het gaat dan om 2253 leerlingen.

²⁶ Voor het vmbo kan geen koppeling worden gemaakt tussen leerkrachten en leerlingen.